

Milla Leminen ja Katariina Rekola

**LEIKKIPROJEKTI YHTEISÖLLISYYDEN
VAHVISTAMISEKSI KOKKOLAN PAJULINNUN
PÄIVÄKODISSA**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2014**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Kokkola-Pietarsaaren yksikkö	Aika Joulukuu 2014	Tekijä/tekijät Milla Leminen & Katariina Rekola
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi Leikkiprojekti yhteisöllisyyden vahvistamiseksi Kokkolan Pajulinnun päiväkodissa		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho		Sivumäärä 22+59
Työelämäohjaaja Maarit Marjusaari		
<p>Opinnäytetyö oli projektiopinnäytetyö ja työn tilaajana toimi Kokkolan kaupungin Pajulinnun päiväkotiki Kälviältä. Projektin tarkoituksena oli tukea päiväkodin työtä varhaiskasvatuksessa leikki-interventioiden ja leikkipaketin avulla. Leikkipaketti mm. ohjeistaa miten leikkien kautta voidaan tukea päiväkotiryhmän yhteisöllisyyttä.</p> <p>Tavoitteisiin pääsemiseksi päiväkodissa toteutettiin erilaisia leikki-interventioita, kuten ulkoleikkejä, askartelua, retkeilyä sekä yhteisleikkejä ja näistä erilaisista leikeistä päiväkodille koottiin leikkipaketti, joka tukee päiväkodin työtä.</p> <p>Interventiot toteutettiin huhti-toukokuussa 2014 Pajulinnun päiväkodin Västäräkit –ryhmässä, jossa on 3-5-vuotiaita lapsia. Jokaisen intervention loputtua lapsilta kerättiin palaute suullisesti ja viimeisen intervention jälkeen Västäräkit -ryhmän ohjaajilta kerättiin kirjallinen palaute.</p> <p>Saaduista palautteista koottiin SWOT-analyysi, jossa analysoitiin projektin etuja, haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia. Palautteiden kautta tarkasteltiin tehtyä työtä ja sen onnistumisia sekä ongelmakohtia.</p> <p>Työn kehittämishaasteita voivat olla leikkipaketin laajentaminen aineistoa lisäämällä. Tehdyn työn pohjalta päiväkotiki itse voi lisätä lapsien varhaiskasvatussuunnitelmaan esimerkiksi yksilökohtaisen osion, jossa leikkipakettia hyödynnetään. Varhaiskasvatussuunnitelmaan voidaan kirjata ylös mitkä leikit lapselta sujuvat ja missä lapsi tarvitsee vielä enemmän harjoitusta.</p>		
Asiasanat Lapsi, leikki, päiväkotitoiminta, varhaiskasvatus ja yhteisöllisyys		

ABSTRACT

Unit Unit of Kokkola-Pietarsaari	Date December 2014	Author/s Milla Leminen and Katariina Rekola
Degree programme Degree Programme of Social services		
Name of thesis Play Project to Strengthen the Community in Kokkola Pajulintu's Kindergarten		
Instructor Anne Jaakonaho	Pages 22+59	
Supervisor Maarit Marjusaari		
<p>This thesis was a project ordered by Kokkola's Pajulintu Kindergarten in Kälviä. The purpose of this project was to support the kindergarten's work at early childhood education with the help of play interventions and play package. The play package among other things gives instructions how the community of a kindergarten group can be supported by plays.</p> <p>To accomplish these objectives various play interventions were organized, such as plays in outdoors, craft, trip to forest and plays played together. After interventions the play package was assembled to kindergarten which supports kindergarten's work.</p> <p>Interventions were held in April-May 2014 in the group of Västäräkit in Pajulintu kindergarten. Children were at the age of 3-5. After every intervention the spoken feedback was collected from children and after the very last intervention the written feedback was collected from supervisors of the group Västäräkit .</p> <p>From received feedback a SWOT-analysis was formulated where strenghts, weaknesses, opportunies and threats of our project were analyzed. Through the given feedback it was possible to examine the work that had been done and the success and also problems of it.</p> <p>Challenges in developing the thesis may be expanding the play package by adding material. The kindergarten itself can add to the children's early childhood education plan an individual part where the play package can be used. Furthermore, in the children's early childhood education plan can be written which plays go fine and where the child needs more practice.</p>		
Key words Child, play, day care, early childhood education, community		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 PROJEKTIN TAUSTAA JA TAVOITTEET	1
2 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELUPROSESSI	4
2.1 Projektiopinnäytetyöprosessin vaiheet	4
2.2 Projektiopinnäytetyön projektiorganisaatio	5
3 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN AIHEEN LÄHTÖKOHDAT	6
3.1 Varhaiskasvatuksesta Suomessa	6
3.2 Yhteisöllisyydestä käsitteenä	7
3.3 Näkökulmia 3-5-vuotiaiden leikkiin	8
3.4 Lapsi –käsitteen avaus projektiopinnäytetyössämme	9
3.5 Päiväkotitoiminnasta Suomessa	10
4 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	11
4.1 Projektiopinnäytetyön rajausta	11
4.2 Projektiopinnäytetyön toteutuksen kuvaus	11
4.3 Ensimmäinen esimerkki interventtiosta	12
4.4 Toinen esimerkki interventtiosta	13
5 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI	15
5.1 Työntekijöiden vastaukset strukturoiduista kysymyksistä	15
5.2 SWOT-analyysitaulukko	16
5.3 SWOT-tilukon analysointi	16
6 POHDINTA	18
LÄHTEET	21
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Projektin eteneminen (mukailien Kettunen 2003, 43)	4
KUVIO 2. Eväshetki	14
KUVIO 3. Pojat kannonnokalla	14
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. Projektiopinnäytetyön tavoitteista	3
TAULUKKO 2. SWOT-tilukko työntekijöiden antamasta palautteesta	16

1 PROJEKTIN TAUSTAA JA TAVOITTEET

Opinnäytetyömme on projektiopinnäytetyö, koska haemme molemmat lastentarhanopettajan kelpoisuutta. Työmme tavoitteena on yhteisöllisyyden tukeminen päiväkotiryhmässä erilaisten leikkien avulla. Opinnäytetyössämme haluamme tukea päiväkotiryhmän yhteisöllisyyttä, koska mielestämme on tärkeää, että lapsi saa olla ja toimia erilaisissa yhteisöissä sekä tuntea kuuluvansa yhteisöön. Toisten huomioimisen tärkeyden oppiminen ja tunnustaminen sekä yhteiseen tulokseen pyrkiminen yhteistyön avulla ovat asioita, jotka sekä parantavat lapsen hyvinvointia että auttavat yhteiskuntaan kasvamista.

Leikki on lapsille luontainen tapa toimia, yksin tai yhdessä, ja haluamme sen kautta tuoda lapsille hyviä kokemuksia ja onnistumisien hetkiä yhdessä toimimisesta. Leikki tukee 3-5-vuotiaiden lasten oppimista ja kehittymistä, mm. ajattelutoimintaa ja ryhmässä toimiessa lapset oppivat useita tärkeitä taitoja, kuten yhteistyövalmiuksia. Nämä tiedot ja taidot ovat välttämättömiä, jotta lapsi myöhemmin kykenee toimimaan yhteiskunnassa ja erilaisissa sosiaalisissa ympäristöissä.

Projektin toteuttaminen kiinnostaa meitä, koska olemme huomioineet lasten leikkivän yhä vähemmän yhdessä kuin esimerkiksi silloin, kun me olimme leikki-ikäisiä ja suuri osa leikeistä on nykyisin yksin pelattavia pelejä, mm. tietokone- ja konsolipelit. Haluamme tukea lapsia leikkimään yhdessä ja kokemaan sen tuomia positiivisia puolia yhä enemmän. Käyttämämme leikit ovat sellaisia, joissa lapset toimivat yhteistyössä ja samalla he huomaavat, että jokaisen lapsen panosta tarvitaan leikin sujumisen kannalta. Toteutamme tämän projektin yhdessä, sillä aihe kiinnostaa meitä molempia ja aikaisempien tehtävien ja projektien kautta tiedämme yhteistyön sujuvan ongelmitta.

Toteutamme projektiopinnäytetyömme yhteistyössä Kokkolan Pajulinnun päiväkodin Västäräkit ryhmän kanssa. Ryhmässä on 3-5-vuotiaita lapsia. Päiväkodin omat tavoitteet sekä projektillämme asettamamme tavoitteet ovat hyvin yhtenäisiä, joten projektin molemmat osapuolet ovat hyvin innostuneita yhteistyöstä. Västäräkit -ryhmän ikähaarukka sekä koko ovat myös sopivia projektin toteuttamiseen.

Projektiopinnäytetyömme tarkoituksena on käsitellä varhaiskasvatusta ja sitä miten leikkien avulla voidaan tukea päiväkotiryhmän yhteisöllisyyttä. Haluamme myös tuoda lapsille positiivisia kokemuksia ryhmässä toimimisesta jo päiväkodissa, koska lapset leikkivät yhdessä yhä vähemmän ja leikit ovat suurimmaksi osaksi yksin leikittäviä leikkejä. Ammatillisesti tämän projektin tarkoituksena on antaa meille kokemuksia ja varmuutta ryhmässä toimimisesta ja ryhmän ohjauksesta. Tulevaisuudessa tulemme työskentelemään varhaiskasvatuksen parissa, joten voimme hyödyntää saamiamme kokemuksia jatkossakin. Projektin aikana pääsemme myös tutustumaan lisää päiväkodin toimintaan ja arkeen.

Projektimme tavoitteena (Taulukko 1.) on kehittää välineitä, joilla pystytään tukemaan lapsiryhmän yhteisöllisyyttä Kokkolan Pajulinnun päiväkodissa. Konkreettisenä tuloksena tästä syntyy leikkipaketti, johon kokoamme interventioissa käyttämiämme leikkejä ja muuta aineistoa. Leikkipaketti jää päiväkodin vapaaseen käyttöön. Kehitämme myös Kokkolan Pajulinnun päiväkodin Varhaiskasvatussuunnitelmaa lisäämällä siihen maininnan leikkipaketista ja sen tuomista hyödyistä. Opinnäytetyömme liitetään kokonaisuutena sähköisesti Kokkolan kaupungin päiväkotien yhteiseen tiedostokansioon, jolloin opinnäytetyömme on kaikkien Kokkolan kaupungin päiväkotien hyödynnettävissä. Kokoamastamme leikkipaketista on hyötyä jatkossa päiväkodille, sillä pakettia voidaan hyödyntää muissakin yhteyksissä, kuten uuden päiväkotiryhmän aloittaessa, uusien lasten siirtyessä ryhmään ja yhteishengen parantamisessa.

Toiminnallisena tavoitteenamme on luoda lapsille positiivisia kokemuksia ryhmässä toimimisesta ja tuoda vaihtelua päiväkodin arkeen. Leikkipaketin avulla haluamme antaa päiväkodin ohjaajille uusia ideoita leikkien hyödyntämiseen ja tietoa valitsemistamme leikeistä. Oma toiminnallinen tavoitteenamme projektiopinnäytetyössä on saada kokemusta interventioiden suunnittelemisesta, toteuttamisesta ja päiväkodissa toimimisesta. Oppimistavoitteena haluamme kehittää ja vahvistaa omia ohjaus- ja projektitoimintataitojamme ja saavuttaa varhaiskasvatuskelpoisuuden. Asiakkaan ja organisaation oppimistavoitteina ovat ryhmäytymisen kehittäminen ja uusien ideoiden sekä toimintamallien hyödyntäminen.

TAULUKKO 1. Projektioinnäytetyön tavoitteista

	Asiakas	Organisaatio	SA itse
Tulostavoite	Leikkipaketti	VASUn kehittäminen (maininta leikkipaketista)	Valmis opinnäytetyö
Toiminnallinen tavoite	Positiiviset ryhmäkokemukset, vaihtelua ja uusia ideoita toimintaa tukemaan	Leikkipaketin luominen päiväkodin ohjaajien toiminnan tueksi	Interventioiden suunnitteleminen ja toteuttaminen sekä kokemusta päiväkodissa toimimisesta
Oppimistavoite	Yhteisöllisyyden kehittäminen leikkien avulla	Hyödyntää opiskelijoiden tuomia ideoita ja toimintamalleja	Kokemusta ryhmänohjauksesta sekä projektin suunnittelusta ja toteuttamisesta

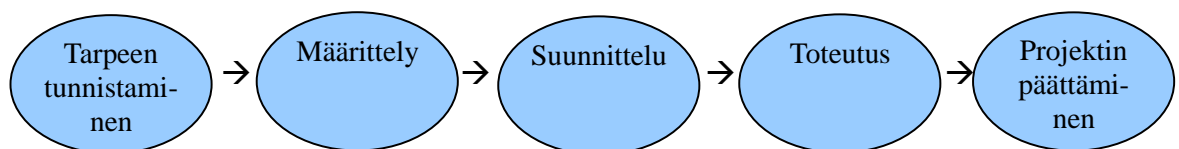
Taulukosta näkee helposti kaikkien osapuolten (asiakas, organisaatio ja SA itse) tavoitteet, jotka on lisäksi jaoteltu erikseen tulostavoitteisiin, toiminnallisiin tavoitteisiin sekä oppimistavoitteisiin.

2 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELUPROSESSI

Toisessa luvussa kerromme suunnitteluprosessista. Käsittelemme tässä projektioinnäytetyöprosessin vaiheita eli miten olemme edenneet aiheen valinnasta valmiiseen projektioinnäytetyöhön. Olemme tehneet projektin etenemisestä kuvion (KUVIO 1). Esittelemme myös projektioinnäytetyömme projektioinnäytetyöorganisaation.

2.1 Projektioinnäytetyöprosessin vaiheet

Projektityössä yleisesti yksi määrittävä tekijä, joka tekee hankkeesta projektin, on sen tarkoitus saavuttaa jokin ennalta määritelty tai päätetty tavoite. Kettunen Sami (2003, 15) määrittelee projektille muutamia tyypillisiä ohjeistuksia, jotka liittyvät joko projektin sisältöön tai työskentelyn luonteeseen (KUVIO 1). Tärkeimpinä huomioina Kettusen tekstistä nousee esiin projektityön suunnitelmallisuus, aikataulutusta sekä työskentelytapana ihmisten välinen yhteistyö ja vastuualueiden jako.

KUVIO 1. Projektin eteneminen (mukaillen Kettunen 2003, 43).

Projektioinnäytetyömme prosessi alkoi keväällä 2013, jolloin lähdimme ideoimaan kiinnostavia vaihtoehtoja projektioinnäytetyömme aiheeksi ja punnitsimme eri aiheiden kiinnostavuutta ja hyödyllisyyttä meidän opiskeluidemme ja ammatillisen kehittymisemme kautta. Tämä kohta prosessissamme on Kettusen määrittelemä ”tarpeen tunnistaminen” – vaihe. Aiheeksi projektiimme valitsimme melko nopeasti leikit ja yhdessä leikkiminen. Siten yhteisöllisyys tuli mukaan aiheeseen. Ensimmäiset versiot projektioinnäytetyömme projektisuunnitelmasta esitettiin toukokuussa 2013 ja suunnitelmien muokkaaminen lopulliseen muotoonsa jatkui keväältä aina loppusyksyyn 2013 saakka.

Olimme yhteydessä Pajulinnun päiväkotiin useampaan otteeseen, jotta myös päiväkodilla tiedettäisiin missä vaiheessa suunnitelmat ovat menossa ja pystyimme samalla ideoimaan ja tarkentamaan projektin suunnitelmia. Yhteydenotot hoidettiin pääasiassa sähköpostitse. Olimme yhteydessä sähköpostitse Västäräkit ryhmän työntekijöiden kanssa, mutta tapasimme myös päiväkodin johtajan Maarit Marjusaaren päiväkodilla lupien ja sopimuksien kirjoittamisen merkeissä. Tässä vaiheessa projektiamme ideoiden työstäminen, kehittäminen sekä muokkaaminen ja interventioiden suunnittelu kuvaavat projektin etenemisen ”määrittely” sekä ”suunnittelu” – vaiheita.

Projektimme ”toteutus” – vaihe alkoi, kun aloitimme interventiot päiväkodilla 16.4.2014. Toteutimme interventioita kerran tai kahdesti viikossa, sopivat ajat sovimme yhdessä Västäräkit -ryhmän lastentarhanopettajan Sonja Niemelän kanssa. Yhteistyö oli sujuvaa ja sopivat ajat pystyttiin sopimaan helposti, vaikka mukaan mahtui myös arkipyhiä. Aikataulutukseen toi myös haastetta kahdesti viikossa vapaana oleva salivuoro. Kaikki seitsemän interventiota oli käyty loppuun 13.5.2014 mennessä. Viimeisen intervention jälkeen jaetuille työntekijöiden arviointilomakkeille sovittiin viikon pituinen täyttöaika, jonka jälkeen noudimme täytetyt lomakkeet päiväkodilta 20.5.2014.

Kirjallisen osuuden kirjoittamisen projektiopinnäytetyöstämme aloitimme kesän 2014 aikana, jolloin teimme itsenäistä aineistonhakua ja kirjoitustyötä. Aineistot kulkivat projektipäälliköiden välillä sähköpostitse, jolloin molemmat olivat selvillä toisen kirjoittamasta aineistosta. Syksyllä 2014 keräsimme kaiken kirjoittamamme aineiston yhteen ja työstimme puuttuvia osia yhdessä. Projektiopinnäytetyön ensimmäinen palautus sijoittui elokuun loppuun 2014. Kettusen projektin etenemisen kuvion mukainen viimeinen vaihe, eli ”projektin päättäminen” toteutui marraskuussa 2014, kun palautimme viimeisen version opinnäytetyöstämme ohjaavalle opettajallemme.

2.2 Projektiopinnäytetyön projektiorganisaatio

Projektiopinnäytetyömme yhteistyötahoinamme oli Kokkolan kaupungin varhaiskasvatustoiminnan koordinaattori Elina Myllyniemi, Pajulinnun päiväkodissa johtaja Maarit Marjusaari sekä Västäräkit – ryhmä. Ohjaajamme koululla oli lehtori Anne Jaakonaho. Projektiopinnäytetyön projektipäälliköinä olivat sosionomiopiskelijat Milla Leminen sekä Katariina Rekola.

3 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN AIHEEN LÄHTÖKOHDAT

Tässä luvussa avaamme projektiopinnäytetyömme kannalta keskeisiä käsitteitä ja työhömmme kuuluvaa tietoperustaa. Kerromme varhaiskasvatuksesta Suomessa ja avaamme yhteisöllisyyttä käsitteenä. Avaamme tässä luvussa myös, mitä leikki merkitsee 3-5-vuotiaille lapsille sekä mitä lapsi-käsite tarkoittaa opinnäytetyössämme. Lopuksi käsittelemme aihetta päiväkotitoiminnasta Suomessa ja Kokkolassa.

3.1 Varhaiskasvatuksesta Suomessa

Ennen 1960-lukua päiväkodissa näkyi behavioristinen oppimisenäkemys, jossa painotettiin tarkasti määriteltyjen tiedollisten tavoitteiden saavuttamista ja suunnitelmallista opettamista. Oppimisen kannalta merkityksettöminä asioina pidettiin yksilön mielentiloja, tunteita ja motivaatiota. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa lasten havainnointi, osallisuus ja yksilöllisten tarpeiden huomiointi ei juurikaan näkynyt. 1960-luvulta lähtien asiat ovat kuitenkin alkaneet muuttua ja on huomattu, että keskeisintä oppimisessa on oppijan oma ajattelevuus, rooli ja ymmärtäminen. Samalla ymmärrettiin, että lapsuus on tärkeä ja ainutkertainen vaihe eikä vain tehokasta valmistautumista ja harjoittelua aikuiselämän vaatimuksiin. Lapsikeskeisyyden käsitteen tullessa yhä tutummaksi aikuisjohtoiset toimintatuokit saivat osakseen yhä enemmän kritiikkiä. (Mikkola & Nivalainen 2009, 12–13.)

Stakes, sosiaali- ja terveysministeriö, opetushallitus, opetusministeriö, Suomen kuntaliitto ja alan asiantuntijat julkaisivat vuonna 2004 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joka on valtakunnallinen varhaiskasvatuksen laadun ja sisällön ohjausväline. Tämän myötä kunnissa on tarkasteltu ja määritelty päivähoiton toimintatavat ja arvot. Samalla on alettu rakentaa laadukkaampaa ja lapsilähtöistä toimintakulttuuria, painottaen lapsen hyvinvointia, kieltä, leikkiä, kasvatuskumppanuutta ja vuorovaikutusta. Varhaiskasvatussuunnitelman tulisi olla konkreettinen työväline, joka kuvaa kunnan ja yksikön toimintatapoja, menetelmiä ja periaatteita, joilla varhaiskasvatusta toteutetaan. (Mikkola & Nivalainen 2009, 13–14.)

Enemmistö lapsista on kunnallisessa päivähoitossa ja osa lapsista on yksityisessä päivähoitossa Kelalta saadulla yksityisen hoidon tuella. Jotkut lapset ovat myös osapäivähoitossa. Suurin osa alle yksivuotiaista lapsista hoidetaan kotona, mutta jo kasivuotiaista lapsista puolet on päivähoitossa. 2-5-vuotiaiden lasten osuus päivähoitossa on kasvanut selkeästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. (Myllyniemi & Gissler 2012, 35.)

Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa leikki kuuluu lapselle ominaisiin tapoihin toimia taiteellisen kokemisen ja ilmaisun, liikunnan ja tutkimisen ohella. Elinikäinen leikkiminen voidaankin sijoittaa elinikäisen oppimisen rinnalle, koska leikkiä on samassa paikassa kuin mielikuvitusta, iloa, luovuutta ja tyydytystä. Leikki kuuluu erityisesti leikki-ikään ja leikkimistä on pidetty johtavana toimintana ja tunnusomaisena lapsille erityisesti ennen kouluikää. Leikille tarvitsee antaa vapautta, aikaa ja mahdollisuuksia. Onnistuneen leikin voidaan sanoa olevan pitkäkestoista, vapaaehtoista ja kaikille tilaa antavaa. Aikuinen voi osallistua välillä leikkeihin monipuolistaen niitä värein ja mielikuvin ja tukien leikkimistä. (Kokkola 2010.)

Kokkolan Pajulinnun päiväkodin yhtenä tavoitteena on tukea ja edistää lasten yksilöllistä kasvua, oppimista ja kehitystä yhdessä vanhempien kanssa. Leikki on tärkeä asia Pajulinnun päiväkodille ja päiväkodin henkilökunta haluaa antaa tilaa ja aikaa leikille ja edistää lasten leikkitaitoja. Päiväkoti haluaa myös rohkaista lapsia liikkumaan, tukea lapsia toisten huomioonottamisessa, vuorovaikutustaidoissa ja antaa lapsille onnistumisen kokemuksia. (Pajulinnun päiväkotit 2012.)

3.2 Yhteisöllisyydestä käsitteenä

Yhteisöllisyys ja yhteisön käsite sosiaalialalla ja sosiologisena käsitteenä tarkoittaa muun muassa erilaisten ihmisten toiminnan edellytystä sekä ihmisen olemassaoloa. Ihmisen yksi tärkeimmistä tavoitteista ja pyrkimyksistä elämässä on kuuluminen johonkin yhteisöön. Yhteisöllisyyteen kasvamisen voidaan sanoa olevan perusta aikuisen toiminnalle. Esimerkiksi ranskalainen Émile Durkheim, joka oli sosiologian yksi suurimmista vaikuttajista, puhui paljon yhteisöjen vaikutuksista ihmisten elämään. Yhteisöllisyyden haasteina päivähoitossa ovat esimerkiksi yksilöllisyyden ja yksilönä suorittamisen

vahvistuminen, vaihtelevat hoitoajat ja kasvattajat sekä lapsiryhmien hajanaisuus. (Antikainen, Rinne & Koski 2013, 17; Heinämäki 2012.)

Pienten lasten yhteisöllisyyteen kasvaminen alkaa jo vauvaiästä, jatkaen kehittymistä pitkälle kouluikään saakka. Erilaisissa yhteisöissä lapsi oppii tuntemaan omaa minäänsä ja rakentamaan omaa yksilöllistä persoonaansa. Ryhmässä toimiessa lapsen sosiaalisuus kasvaa ja lapsi oppii paljon itsestään sekä muista ihmisistä toimiessaan vuorovaikutuksessa muiden ryhmäläisten kanssa. Ryhmässä lapsi oppii turvallisesti vastaamaan toisten odotuksia ja ryhmän tiivistyessä yhteisöllisyyden tunne vahvistuu, joka tarkoittaa muun muassa sitä, että ryhmä tuntee vahvaa me-henkeä ja yhteisiin tavoitteisiin päästään nopeammin ja tehokkaammin. (Kurki 2001, 128–130.)

Päiväkodissa lapsiryhmän yhteisöllisyyden syntymisessä ja vahvistumisessa on kyse lapsiryhmän yksilöiden oppimisesta ja kehittymisestä yhteisöksi. Yhteisöllisyys vahvistuu, kun lapsiryhmä käy läpi muutosprosesseja onnistuneesti. Tällöin yhteenkuuluvuuden tunne ryhmässä kasvaa ja eri yksilöt tuntevat olevansa osa suurempaa kokonaisuutta, yhteisöä. (Haapamäki 2000, 33.) Lapsiryhmän lisäksi myös lapsiryhmän kasvattajilla on suuri vastuu yhteisöllisyyden vahvistumisesta. Kasvattajalla, eli lapsiryhmää ohjaavalla aikuisella, on vastuu tukea lapsia yhteisöllisyyteen ja mahdollistaa oppimistilanteiden syntymiset. Työkäytäntöjen avulla kasvattaja voi lisätä lasten keskinäistä vuorovaikutusta ja tukea siten yhteisöllisyyttä. (Heinämäki 2012.)

Yhteisöllisyys ja yhteisöllisyyteen tukeminen näkyy myös kasvattajan tapana kohdata lapsi. Suhtautuminen lapseen tulisi olla lasta kunnioittavaa ja lapselle tulisi näyttää, että häntä kuunnellaan. Osoittamalla, että lapsi on tärkeä ja merkityksellinen yksilö sekä osa yhteisöä, kasvattaja tukee lapsen yhteisöön kuulumisen tunnetta. (Heinämäki 2012.)

3.3 Näkökulmia 3-5-vuotiaiden leikkiin

Leikillä on tärkeä merkitys lapsen kehitystä ajateltaessa, koska leikkiessään lapsi hyödyntää omia kokemuksiaan, käyttää luovuuttaan ja kehittää samalla ongelmanratkaisutaitojaan. Päivähoidon leikkitalanteista puhutaan usein vapaina tai ohjattuina leikkihetkinä. Ohjatussa leikissä aikuinen päättää leikkipaikan, leikkikaverit ja leikin sisällön. Vapaassa leikissä leikki tapahtuu lasten toiveiden mukaan. Lasten

leikkitaidot voivat vaihdella ryhmässä ja joitakin lapsia voidaan joutua opettamaan leikkimään. Leikki tilanteissa lapset, joilla on keskittymisvaikeuksia tai kielellisiä ongelmia, voivat tarvita aikuisen ohjausta vapaissa leikeissäkin. Vaikka vapaa leikki ei ole samalla tavalla aikuisen suunnittelemaa kuin ohjattu leikki, tarvitaan tällaisiinkin leikkihetkiin aikuisen läsnäoloa, valvontaa ja ohjausta. Näin lisätään lasten turvallisuutta, pystytään paremmin selvittämään konfliktit ja voidaan puuttua mahdollisiin kiusaustilanteisiin leikin aikana. (Koivunen 2009, 45, 40–41.)

Leikit ja leikkiminen ovat lapsille tärkeitä asioita, leikkiessään lapset he oppivat paljon uutta. Leikkiessä opitaan sosiaalisia, fyysisiä, kognitiivisia taitoja, emotionaalista säätelyä ja moraaliiin ja arvoihin liittyviä asioita. Joitakin kognitiivisia taitoja joita lapset oppivat leikkiessään ovat mielikuvitus, luovuus, haluaminen, motivaatio, aito tunnekokemus, ajattelu, asioiden ja ilmiöiden merkityksellisyys ja reflektio. Fyysisesti leikkiessään lapset kehittävät hieno- ja karkeamotoriikkaansa. Leikkien lomassa lapset voivat myös ymmärtää oikean ja väärän eron, sääntöjen noudattamista sekä oikeudenmukaisuutta ja erilaisia arvoja aletaan ymmärtää. Sosiaalisista taidoista ja emotionaalista säätelystä leikit kehittävät sosiaalisten sääntöjen oppimista, empatiaa ja itsesäätelytaitoja ja muiden huomioimista. Lapset ilmaisevat itseään ja tunteitaan leikkimällä. He voivat ilmaista leikkien avulla erilaisia tunteita, harjoitella aggression säätelyä ja lievittää jännitystä. (Koivisto 2010.)

3.4 Lapsi –käsitteen avaus projektioinnäytetyössämme

YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksessa (LOS) 1 artiklassa määritellään, että jokainen alle 18-vuotias on lapsi. Sopimus hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa vuonna 1989 ja Suomessa sopimus tuli voimaan vuonna 1991. (YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista.) Lapsen oikeuksien sopimuksen 2 artiklassa julistetaan, että lasten oikeudet kuuluvat sopimusvaltioiden lainkäyttövallan alaisille lapsille eikä ketään saa syrjiä. Lasten, heidän vanhempiensa tai laillisten huoltajiensa oikeuksiin eivät vaikuta mm. ihonväri, rotu, sukupuoli, poliittiset, uskonnolliset tai muut mielipiteet, kansallinen tai etninen alkuperä tai varallisuus. (LOS 2. artikla.) LOS:n 6 artiklassa julistetaan myös, että sopimusvaltiot tunnustavat lapsen synnynnäisen oikeuden elämään (YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista).

Opinnäytetyössämme käsite lapsi rajoittui 3-5-vuotiaisiin lapsiin, jotka käyvät päiväkotia. Teimme opinnäytetyömme yhteistyössä Kokkolan Pajulinnun päiväkodin Västäräkitryhmän kanssa, jossa oli opinnäytetyötämme tehdessä 19 lasta, jotka olivat iältään 3-5-vuotiaita.

3.5 Päiväkotitoiminnasta Suomessa

Suomalaiseen ja myös muiden pohjoismaiden hyvinvointiyhteiskuntaan kuuluu tärkeänä osana päivähoito. Se lasketaan myös yhteiskunnan sosiaali-, perhe- ja työvoimapolitiittiseksi palvelumuodoksi. (Karila, Kinos & Virtanen 2001, 14.) Päiväkotitoiminta on kuntien järjestämää varhaiskasvatuspalvelua, jonka tavoitteena on tukea lapsen perhettä kasvatustehtävässään ja tarjota lapselle suotuista ja turvallista, lapsen kasvua ja kehitystä tukeva hoitopaikka silloin, kun lapsella tai hänen perheellään on siihen tarvetta. Yhdessä kodin kanssa päiväkotikäyttö kasvattaa ja kehittää lapsen sosiaalista, fyysistä ja tunne-elämän taitoja, tukee yhteiskunnallista, esteettistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. (Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36, 1 Luku 1§-2§.)

Kokkolan Pajulinnun päiväkodissa tärkeitä arvoja ja tärkeinä pidettyjä asioita päiväkotitoiminnassa olivat muun muassa lapsien yksilöllisyys ja yksilöllinen huomiointi, onnistumisten ja oppimisen ilojen mahdollisuudet, leikkimisen mahdollisuus ja leikkitaitojen edistäminen sekä vuorovaikutustaitojen ja muiden huomioonottamisen tärkeys (Kokkola.fi 2012). Nämä arvot ja teemat olivat yhteneväisiä lasten päivähoitolain kanssa, mutta myös tärkeitä meille opinnäytetyöntekijöille. Kaikki edellä mainitut arvot ja asenteet olivat keskeisiä omien ammatillisten arvojemme kanssa ja opinnäytetyömme aiheen yhteisöllisyyden tukemisen kanssa.

4 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tässä käsittelemme sitä miten olemme toteuttaneet projektiopinnäytetyömme. Ensiksi kerromme työtämme rajaavista tekijöistä ja kerromme päiväkodilla pitämistämme interventioista. Esittelemme tässä kohtaa kaksi erilaista interventiota ja loput interventiot olemme liittäneet työmme lopussa oleviin liitteisiin (LIITE 1).

4.1 Projektiopinnäytetyön raja

Miettiessämme, miten rajaamme interventioita, päädyimme leikkeihin, joissa lapset ovat mahdollisimman paljon yhdessä isossa ryhmässä. Samalla valitsimme leikit olivat sellaisia, että lapset huomasivat hyvin kuinka jokaista lasta tarvittiin, jotta leikit sujuivat. Leikkien aikana lasten piti auttaa kaikkia, eikä vain parasta kaveria. Tällä tavoin lapset tutustuivat paremmin toisiinsa ja koko ryhmään. Samalla lapsille muodostui tunne, että he ovat tärkeä osa ryhmää, joka toimii yhdessä.

Lähetimme sähköpostia useammalle päiväkodille ja Pajulinnun päiväkotia otti meihin yhteyttä. Päiväkodissa innostuttiin projektiopinnäytetyömme aiheesta, koska se tuki heidän tavoitteitaan ja heille tärkeitä asioita. Lisäksi päiväkotia oli Millalle entuudestaan tuttu ja vaikutti projektimme kannalta sopivalta vaihtoehdolta. Päiväkodin johtaja ehdotti, että voisimme tehdä projektiopinnäytetyömme Västärakit -ryhmään, koska se oli melko uusi ryhmä ja lapset olivat parhaassa leikki-ikässä eli 3-5-vuotiaita. Mielestämme se oli hyvä idea ja ryhmässä oli sopiva määrä lapsia. Lisäksi pystyimme helposti jakamaan ryhmän kahtia muutaman intervention ajaksi 3-4-vuotiaisiin ja viisivuotiaisiin. Näin vanhemmat lapset pystyivät leikkimään haastavampia leikkejä.

4.2 Projektiopinnäytetyön toteutuksen kuvaus

Päiväkodin ja päiväkodissa olevan ryhmän valinnan jälkeen valitsimme sopivia leikkejä, jotka tukisivat tavoitteitamme. Yhdessä leikittäviä leikkejä löytyi helposti ja seuraavaksi sovimme päiväkodin kanssa aikatauluista milloin voisimme pitää interventioita, koska kaikki luvat olivat kunnossa ja interventioiden pitäminen oli seuraavana oleva asia. Suunnittelimme interventiokerrat huolellisesti ja teimme etukäteen tarvittavia

valmisteluita, hankimme materiaaleja ja varmistimme päiväkodilta, että sieltä löytyi tarvitsemiamme tavaroita. Saimme pidettyä kaikki interventiot ajallaan, joidenkin interventioiden paikkoja vaihdoimme keskenään.

Kirjoitimme jokaisen intervention jälkeen mietteitä siitä miten interventio oli mennyt. Meillä oli joitakin apukysymyksiä joiden kautta mietimme interventioiden sujumista. Apukysymyksinämme olivat:

Saimmeko kaikki lapset mukaan toimintaan?

Annettiinko ohjeet niin, että lapset ymmärsivät ne? (Jouduttiinko ohjeet toistamaan useaan kertaan?)

Annettiinko ohjeet selkeällä ja kuuluvalla äänellä?

Pystyimmekö hallitsemaan ryhmää?

Joutuiko päiväkodin ohjaaja puuttumaan toimintaan?

Oliko kokonaisuus selkeä ja toimiva?

Miten interventio sujui?

Interventioiden pitämisen jälkeen aloitimme opinnäytetyön kirjoittamisen. Kirjoitimme tekstejä yhdessä ja molemmat kirjoittivat tekstejä erikseen kesälomalla. Kouluun palattuamme työstimme opinnäytetyötä jälleen yhdessä ja kysyimme välillä ohjaavalta opettajalta neuvoa ja viimeisen harjoittelun aikana teimme viimeisiä muutoksia työhömmе. Kirjoitusprosessin jälkeen vuorossa oli opinnäytetyöseminaarin pitäminen ja valmiin opinnäytetyön esittely muille opiskelijoille.

4.3 Ensimmäinen esimerkki interventiosta

Ensimmäinen interventiomme oli 16.4.2014. Intervention teema oli toisiin tutustuminen. Valitsimme leikeiksi nimileikin, joka oli myös jatkossa aloitusleikkimme, sekä Ihminen ihmiseen - leikin, joiden tarkoituksina oli toimia jäiden rikkojana ja rohkaisuna. Leikeissä joissa vaihdetaan paljon leikkiveria ryhmän lapset tutustuvat helpommin useampaan leikkiveriin ja välttään vain parhaan kaverin valitsemiselta. Kolmas leikki Kosketa väriä valittiin sen vuoksi, että siinä tarvitaan ryhmän yhteistyötä leikin onnistumiseksi. Lopetukseen lapset kerääntyivät ringiin ja rauhoittumisen aikana kyselimme suullisesti lasten mielipiteitä ja kommentteja interventiokerrasta. Myös lopetuspiirin toistimme lähes

jokaisessa interventiossa aloitusleikkimme tapaan.

Kokonaisuudessaan ensimmäisestä interventiosta jäi hyvä mieli, mutta seuraaviin interventioihin ajattelimme valmistautua paremmin. Mietimme, että musiikkia voisi hyödyntää esimerkiksi laittamalla taustalle rauhoittavaa musiikkia lopetuspiirien ajaksi. Istumajärjestyksenä tyttö-poika -järjestelmä voisi toimia paremmin kuin, että lapset saisivat itse päättää istumajärjestyksensä. Lisäksi lopetuspiirin aikana ohjaajien istuminen ringin takana voisi rauhoittaa joitakin lapsia.

Ensimmäisellä kerralla kysyimme lapsilta palautetta vapaamuotoisesti ja lapset vastasivat hyvin. Värileikki oli joillekin lapsille tuttu, mutta se ei haitannut toimintaa mitenkään. Ihminen ihmiseen oli vieraampi leikki, mutta silti lapset kuuntelivat ja oppivat leikistä uutta. Tärkein tekemämme huomio ensimmäisestä interventiosta oli se, että kaikki lapset osallistuivat leikkeihin ja auttoivat toisiaan. Samalla leikkiminen onnistui hyvin, vaikka jaoimme lapset pareiksi sattumanvaraisesti eivätkä he päässeet parhaan kaverin pariin. Intervention teema toteutui, kun lapset olivat kaikkien kanssa, eivätkä vain parhaan kaverin kanssa ja lapset auttoivat toisiaan ja tutustuivat toisiin. Tämä näkyi hyvin, kun ryhmän yksi lapsi oli varahoidossa päiväkodissa ja hän oli aluksi hieman ulkopuolinen, mutta loppua kohti hän oli paremmin mukana toiminnassa ja muut lapset auttoivat ja ohjasivat häntä.

4.4 Toinen esimerkki interventiosta

Vaihdoin suunniteltujen kahden viimeisen interventioiden paikkaa aikataulutuksien vuoksi, joten kuudennella interventiokerralla 7.5.2014 lähdimme koko Västäräkit - ryhmän kanssa läheiseen metsään metsäretkelle. Päivän ajatuksena oli viettää mukavaa aikaa yhdessä ulkona luonnossa ja tarjota samalla muistutus lapsille ulkona leikkimisen ilosta. Sisältönä interventiossa oli itse kävely lähimaastoon ja takaisin päiväkodille, eväiden syöminen sekä leikki Tuo minulle.

KUVIO 2. Eväshetki

KUVIO 3. Pojat kannonnokalla

Avoin maasto ympäristönä toi ohjaukseen oman haasteensa ja ryhmänhallintaan täytyi kiinnittää erityistä huomiota. Metsäretki oli myös Västäräkit – ryhmälle ensimmäinen retki yhdessä, joten samalla harjoiteltiin luonnossa liikkumista ja olemista sekä erilaisessa ympäristössä toimimista. Vaikka kaikki Västäräkkien työntekijät olivat mukana metsäretkellä, he antoivat meille opiskelijoille hyvin vastuuta toimia ja harjoittaa ohjaustilannetta.

5 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI

Viidennessä luvussa käsittelemme työntekijöiden täyttämiä arviointilomakkeita (LIITE 3). Teimme saamastamme palautteesta myös SWOT-taulukon (TAULUKKO 2) ja analysoimme sitä.

5.1 Työntekijöiden vastaukset strukturoiduista kysymyksistä

Viimeisen intervention jälkeen jaoimme työntekijöille kirjalliset arviointilomakkeet (LIITE 3), joiden avulla keräsimme palautetta interventioiden sisällöstä, projektipäälliköiden toiminnasta interventioiden aikana sekä kokonaisarviointia projektin onnistumisesta ja hyödyllisyydestä. Kirjallisessa arviointilomakkeessa oli kaksi erillistä osiota, toinen meidän laatimamme strukturoitu kysymyspatteristo, jossa vastausvaihtoehdot olivat valmiina sekä yksi erillinen avoin kysymys, johon työntekijät saivat vastata halutessaan ja kommentoida projektimme onnistuvuutta ja hyödyllisyyttä lisää. Strukturoidussa kysymyspatteristossa oli kuusi kysymystä arviointiasteikolla T1-K5, joissa T1 oli tyydyttävä ja K5 kiitettävä. Vastauksia saimme kolmelta työntekijältä ja he olivat vastanneet kaikkiin kysymyksiin.

Ensimmäisessä kysymyksessä halusimme tietää kuinka hyvin saimme lapset mukaan toimintaan. Työntekijöiden vastauksista havaitsimme, että saimme lapset mukaan toimintaan kohtalaisesti. Toisessa kysymyksessä tiedustelimme antamamme ohjeistuksen selkeyttä ja vastauksien perusteella meillä oli asiassa vielä kehitettävää. Kolmas kysymys käsitteli sitä kuinka hyvin hallitsimme lapsiryhmää interventioiden aikana. Tämän kysymyksen vastauksista kuvastui, että tarvitsemme vielä lisää kokemusta lapsiryhmän hallinnasta.

Neljäs kysymys käsitteli interventiokokonaisuuden selkeyttä. Työntekijät olivat olleet asiassa todella yksimielisiä ja kaikki vastasivat H3. Viidennessä kysymyksessä selvitimme sitä kuinka hyvin työntekijöiden mielestä projektimme onnistui tukemaan yhteisöllisyyttä. Tämän kysymyksen kohdalla työntekijöiden vastauksissa oli hajontaa vastausten vaihdellessa T2:sta H3:een. Viimeisessä kysymyksessä kysyimme, oliko projekti hyödyllinen päiväkodin kasvatustehtäviin peilaten. Työntekijät näkivät antamiensa

vastausten perusteella projektimme hyödylliseksi.

5.2 SWOT-analyysitaulukko

Avoimella kysymyksellä strukturoitujen kysymyksien lisäksi halusimme antaa työntekijöille vapaan sanan mahdollisuuden ja olimme tyytyväisiä siihen, että työntekijät olivat käyttäneet tämän mahdollisuuden ja antaneet projektistamme rehellistä palautetta. Annetuista kommentteista kokosimme alla olevan SWOT-taulukon (TAULUKKO 2).

TAULUKKO 2. SWOT-taulukko työntekijöiden antamasta palautteesta

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
Ujot ja arat lapset huomioitu Leikkejä sopiva määrä/interventio	”tulisitko” ja ”tekisitkö” – muotojen käyttö Äänenkäyttö
MAHDOLLISUUDET	UHAT
Selkeämmät ja jämskämät ohjeidenannot Oma olemus Palautteenotto henkilökunnalta jokaisen intervention jälkeen	Lapsiryhmän hallitsemattomuus

5.3 SWOT-taulukon analysointi

SWOT-taulukosta nähdään, että työntekijöiden antaman palautteen mukaan interventioiden vahvuuksia olivat ujojen ja arkojen lasten huomiointi sekä leikkien sopiva määrä jokaisella

interventiokerralla. Nämä ovat vahvuuksia, joita voimme hyödyntää tulevissa tehtävissämme ja asioita, joissa olemme onnistuneet hyvin.

Heikkouksien kohdalla SWOT-taulukossa mainitaan ”tulisitko” ja ”tekisitkö” – muotojen käyttö sekä äänenkäyttö. Työntekijöiden mukaan lapsia ohjattaessa ei tule käyttää –isi –muotoja, omalla käyttäytymisellään ja sanavalinnoillaan ammattilainen näyttää ”kuka sanelee säännöt”. Saamassamme palautteessa meitä kehoitettiin kiinnittämään huomiota äänenkäyttöön, varsinkin sen kuuluvuuteen ja selkeyteen interventiotilanteissa. Työntekijät kirjoittivat palautteessaan myös: ”kovaa äänenkäyttöä ei kannata pelätä”.

Palautteiden pohjalta interventioiden mahdollisuuksia, eli kehitettäviä asioita toiminnassamme olivat selkeämpien ja jämäkämpien ohjeiden antaminen, oman olemuksen huomiointi ja palautteenoton lisääminen jokaisen interventiokerran jälkeen. Tulevaisuudessa meidän pitää antaa yksinkertaisempia ohjeita ja kiinnittää huomiota niiden selkeyteen. Ohjauksen pitää olla tiukempaa ja jämäkämpää, että päästään yhä parempiin tuloksiin ohjaustilanteissa. Näitä asioita voi tukea vielä enemmän kiinnittämällä huomiota omaan olemukseen.

SWOT-taulukon viimeisessä sarakkeessa on työntekijöiden mainitsema uhka interventioissa eli lapsiryhmän hallitsemattomuus. Tämän uhkan pystymme välttämään kiinnittämällä huomiota edellä mainittuihin asioihin, kuten äänenkäyttöön ja ohjeiden antamisen selkeyteen ja yksinkertaisuuteen.

6 POHDINTA

Aiheen valinta projektiopinnäytetyöhömme oli kohtuullisen helppoa, sillä leikki oli aiheena sellainen, joka kiinnosti meitä molempia. Olimme samaa mieltä siitä, että leikki on vähitellen katoamassa lasten arjesta ja lapset eristäytyvät toisistaan ja yhteisöllisyys on vähentymässä päiväkodeissa ja kotona. Yhteiskunnan muutoksien mukana myös leikit muuttuvat yhä teknillisemmiksi ja samalla myös leikkimiseen tarvitaan enemmän valmiita välineitä eikä mielikuvitusta käytetä yhtä paljon. Projektin avulla halusimme antaa lapsille mahdollisuuden leikkiä yhdessä, kokea yhdessä tekemisen ilon ja oppia yhdessä tekemisen kautta vuorovaikutusta.

Projekti lähti heti alusta käyntiin hyvin ja yhteistyökumppani löytyi helposti. Pajulinnun päiväkotitoimi oli innokas yhteistyöhön ja päiväkodin omat tavoitteet ja heille tärkeät asiat tukivat meidän tavoitteitamme ja projektimme tarkoitusta. Päiväkotitoimi oli hyvin mukana projektin jokaisessa hetkessä, vaikka aikataulutukset muuttuivat matkan varrella. Saimme kuitenkin toteutettua kaikki interventiot keväällä 2014, jonka jälkeen pääsimme kokoamaan projektin kirjallista osuutta.

Projektiopinnäytetyömme tulostavoitteisiin olemme tyytyväisiä, koska pystyimme tukemaan päiväkodin kasvatustehtävää ja olemaan osana varhaiskasvatussuunnitelman kehittämistä Pajulinnun päiväkodin kohdalla. Tuimme päiväkodin kasvatustehtävää antamalla toimintaan uusia ideoita uusien leikkien myötä. Lisäksi annoimme vaihtelua päiväkodin arkeen, kun pidimme leikki-interventioita. Varhaiskasvatussuunnitelmaa kehitimme lisäämällä koko opinnäytetyön kaikkien Kokkolan päiväkotien saataville. Sosionomiopiskelijoina saavutimme tavoitteet työmenetelmien kehittämisestä sekä arviointikykyjen kehittämisestä. Työmenetelmiä kehitimme, kun toimme uusia ideoita ja ajatuksia kuinka vahvistaa yhteisöllisyyttä päiväkotiryhmässä leikkien avulla. Omia arviointikykyjämme kehitimme, kun arvioimme kriittisesti toimintaamme interventioissa. Projektin onnistuminen mahdollistaa varhaiskasvatuskelpoisuuden saavuttamisen ja projektissa opittujen taitojen hyödyntämisen tulevaisuuden ammatissa. Projektin myötä saimme lisää kokemusta lapsiryhmän ohjaamisesta, hyvää kokemusta projektityöskentelystä ja projektin johtamisesta. Varhaiskasvatussuunnitelmaa

kehittäessämme olemme osoittaneet, että kykenemme päiväkotipalveluiden kehittämiseen ja muutoksien hahmottamiseen. Tämän avulla olemme pystyneet osaltaan kehittämään palvelujärjestelmäosaamistamme sosiaalialalla.

Toiminnallisina tavoitteina meillä oli luoda positiivisia ryhmäkokemuksia sekä tuoda päiväkodille uusia ideoita ja työkaluja jo olemassa olevaa toimintaa tukemaan. Saamamme palautteen ja arviointien mukaan lapset saivat hyviä ryhmäkokemuksia sekä tukea vuorovaikutukseen sekä sen kautta yhteisöllisyyden tunnetta ryhmään päiväkodissa toteutetun toiminnan avulla. Asiakastyön hallinta kehittyi projektissamme työskennellessämme monien eri asiakasryhmien kanssa, muun muassa lapset, päiväkotitoimijat ja sen eri toimijat sekä muut henkilöt, joiden kanssa työskentelimme. Huomioimme aina asiakkaidemme (lasten) yksilöllisyyden, ikätason ja erilaiset luonteet suunnitellessamme sekä toteuttaessamme toimintaa.

Interventioiden edistyessä huomasimme, että lapset toimivat tilanteissa itsenäisesti ja olivat omatoimisia tilanteissa, joissa sitä vaadittiin. Esimerkiksi askartelukerralla lapset työskentelivät itsenäisesti omaan tahtiinsa. Lapset siirtyivät työvaiheesta toiseen omatoimisesti ilman ohjausta ja työskentely oli sujuvaa. Näiden lisäksi lapset osasivat noudattaa tässä, kuten myös muilla interventiokerroilla, asetettuja sääntöjä ja rajoituksia.

Koko projektin ajan meille oli selvää, että huolehdimme tarvittavien asiakirjojen ja lakien noudattamisesta. Kysyimme luvat esimerkiksi lasten kuvaamiseen ennen toiminnan aloittamista ja pidimme huolen, että lapset, jotka eivät saaneet näkyä kuvissa, eivät näkyneet. Projektioinnäytetyömme aihe ja toimintamme olivat varhaiskasvatuspalveluiden sisällön uudistamista ja kehittämistä Pajulinnun päiväkodissa. Näillä toimilla vahvistimme sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamistamme ja asiakastyön osaamistamme.

Projektioinnäytetyön ajan kehitimme omaa kriittiseen ja osallistavaan yhteiskuntaosaamiseen liittyvää osaamista, koska halusimme edistää lasten ryhmässä toimimisen taitoja sekä tukea yhteisöllisyyttä ja kehittää Pajulinnun päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa. Huolehdimme tiedottamisesta vanhemmille projektimme vaiheista projektin alkamisesta lähtien ja otimme heidät huomioon projektissamme. Vanhemmat saivat muun muassa vaikuttaa siihen, osallistuuko heidän lapsensa

interventioihin. Huomioimme myös tiedottamisen ja yhteistyön päiväkodin muun henkilökunnan kanssa palavereiden ja sähköpostien muodossa. Koko prosessin ajan vahvistimme myös reflektiivisyyttämme ja kehittämisosaamistamme pitämällä interventiopäiväkirjaa ja keskustelemalla toiminnastamme jokaisen interventiokerran jälkeen. Tällä tähtäsimme oppimaan aikaisemmista kokemuksista ja parantamaan suoritusta seuraaville kerroille.

Prosessin aikana toimimme jokaisessa hetkessä sosiaalialan eettisten periaatteiden ja arvojen mukaan sekä halusimme esimerkillämme siirtää samoja arvoja lapsille. Me muun muassa osoitimme, että erilaisuus ei ole pahasta, jokainen yksilö on yhtä tärkeä omana itsenään ja kaikkia pitää kunnioittaa. Toisten kunnioitus näkyi esimerkiksi aloitus- ja lopetuspiireissä, jolloin jokaiselle annettiin oma aika puhua ja kuunnella. Toiveemme oli, että jokainen lapsi osallistuu, mutta ketään ei pakoteta mukaan jos ei niin halua. Projektiopinnäytetyön toteuttamisen prosessi on antanut meille hyvää harjoitusta myös prosessinhallinnasta ja projektin johtamisesta. Projekti oli mielenkiintoinen toteuttaa ja sen kautta olemme saaneet paljon lisää omaan ammatillisuuteemme. Projektin myötä olemme saaneet myös varmuutta ohjaustaitoihimme.

Projektiopinnäytetyömme kehittymishaasteina voivat olla esimerkiksi leikkipaketin laajentaminen lisäämällä aineistoa. Päiväkoti voi myös työmme pohjalta lisätä jokaisen lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan yksilökohtaisen osion, jossa hyödynnetään leikkipakettia, esimerkiksi laittamalla siihen mainintoja mitkä leikit lapselta sujuvat ja missä hän tarvitsee vielä lisää harjoitusta. Lapselle, jolla on vaikeuksia leikkiä usean eri lapsen kanssa, voitaisiin suunnitella enemmän hetkiä, joissa hän toimii yhdessä muiden kanssa.

LÄHTEET

- Antikainen A., Rinne R. & Koski L. 2013. Kasvatussosiologia. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Karila K., Kinos J. & Virtanen J. 2001. Varhaiskasvatus muuttuvassa yhteiskunnassa. Teoksessa: Karila K., Kinos J. & Virtanen J. 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. 13-24.
- Haapamäki, J. 2000. Yhteisöllisyys päivähoidossa. Teoksessa: Haapamäki, J., Kaipio, K., Keskinen, S. Uusitalo, I. & Kuoksa, M. 2000. Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Helsinki: Tammi.
- Heinämäki, L. 2012. Varhaiskasvatus yhteisöllisyyden vahvistamisen paikkana. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: http://www.okka-saatio.com/liitetiedostot/Varhaiskasvatus_yhteisollisyyden_vahvistamisen_paikkana.pdf. Luettu: 5.11.2014.
- Kettunen, S. 2003. Onnistu projektissa. Helsinki: WSOY.
- Koivisto, P. 2010. Leikin merkitys lapselle ja leikin ohjaaminen. Saatavissa: www.apip.fi/files/414.ppt. Luettu: 25.7.2014.
- Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kokkola. 2010. Varhaiskasvatussuunnitelma. Saatavissa: http://www.kokkola.fi/palvelut/opetus_ja_kasvatus/paivahoito/fi_FI/paivahoito/_files/91640319769909823/default/kokkola_vasu_2010.pdf. Luettu: 28.8.2014.
- Kokkola.fi. 2012. Pajulinnun päiväkoti. Saatavissa: http://www.kokkola.fi/palvelut/opetus_ja_kasvatus/paivahoito/paivakodit/pajulinnun_paivakoti/fi_FI/pajulinnun_paivakoti/. Päivitetty: 17.8.2012. Luettu: 1.7.2014.
- Kurki L. 2001. Sosiaalipedagoginen näkökulma varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Teoksessa: Karila K., Kinos J. & Virtanen J. 2001. Varhaiskasvatuksen suuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus. 112-135.
- Laki lasten päivähoidosta (19.1.1973/36).
- Mikkola, P. ja Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään –näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Vantaa: Pedatieto.
- Myllyniemi, S. ja Gissler, M. 2012. lapsuuden ja nuoruuden tilastointi. Teoksessa: Pekkarinen, E., Vehkalahti, K. Ja Myllyniemi, S. 2012. Lapset ja nuoret instituutioiden kehityksissä. Helsinki: Unigrafia Oy. 23-99.
- Ojala, M. 1993. Varhaiskasvatuksen perusteita ja haasteita. 4., uudistettu painos. Helsinki: Kirjayhtymä.

Pajulinnun päiväkoti. 2012. Varhaiskasvatussuunnitelma. Saatavissa:
http://www.kokkola.fi/palvelut/opetus_ja_kasvatus/paivahoito/paivakodit/pajulinnun_paiva_koti/. Luettu: 28.8.2014.

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. Suomen UNICEF. Saatavissa:
http://www.lskl.fi/files/206/LOS_sopimus.pdf. Luettu: 24.6.2014.

Toinen interventio

Toinen interventio oli 23.4.2014 ja siihen osallistui 15 lasta. Teemaksi olimme valinneet Kaveria ei jätetä! ja leikit valitsimme tähdäten siihen, että lapset ymmärtävät jokaisen ryhmän lapsen tärkeyden ja huomaavat, että hyviin tuloksiin päästään yhteistyöllä. Käärmeleikki onnistuu ainoastaan, jos jokainen leikkijä tekee yhteistyötä toisten kanssa ja toisten huomioon ottamista oli hyvä harjoitella Sisilisko-hipan muodossa.

Kun kysyimme intervention jälkeen lapsilta oliko leikkimämme käärmeleikki outo, yhdeksän kättä nousi pystyyn. Sisilisko-hippa oli tuttu kahdelletoista lapselle. Vaikka käärmeleikki oli lapsille vieras, tykkäsivät he siitä silti ja yhdeksän kättä nousi ylös. Samalla lasten mielestä leikki oli melko helppo ymmärtää ja suurimman osan mielestä oli mukava leikkiä kavereiden kanssa, osaa suuri lapsimäärä kuitenkin häiritsi.

Tässä interventiossa oli mukana muutama uusi lapsi, joten työntekijät istuivat ringin ulkopuolella, mutta heidän ei tarvinnut puuttua toimintaan. Lapset kuuntelivat hyvin meitä opiskelijoita ja antamiamme ohjeita. Meille oli kerrottu etukäteen, että yksi lapsi saattaa jäädä pois ja hän olikin koko toiminnan ajan sivussa, vaikka häntä käytiin pyytämässä mukaan leikkeihin useaan kertaan. Lapset keskittyivät ja seurasivat tapahtumia todella hienosti, jaksoivat kuunnella muita ja huomioivat kaverit. Lapset pitivät myös huolta toisista kysellen onko pallo kiertänyt kaikilla lapsilla. Siirtymä toiseen leikkiin onnistui hyvin kun lapset veivät värilaatat takaisin pyydettäessä ja kuuntelivat mitä seuraavaksi tapahtui.

Huomasimme lasten seuraavan ohjeita antavaa opiskelijaa kääntymällä puhujaa kohti, ensimmäinen hippa näytti pyydettäessä hyvää esimerkkiä ja huomasimme, että lapset olivat tajunneet leikin idean. Pysäytimme leikin välillä vaihtaaksemme hippaa ja aina löytyi uusia innokkaita hippoja.

Lapset auttoivat toisiaan leikin aikana, tytöt auttoivat poikia ja päinvastoin, autettiin siis muitakin kuin parhaita kavereita, kuten olimme tarkoittaneet. Tällä tavoin päivän teema mielestämme toteutui. Intervention aikana ohjaajien ei tarvinnut puuttua leikkeihin ja lapset suhtautuivat hyvin leikin lopettamiseen. Uuteen leikkiin siirtyminen onnistui hyvin

eivätkä lapset osoittaneet pettymystä. Lapset tulivat lopetuspiiriin ja olivat pääasiassa rauhallisia, pientä levottomuutta oli kyllä ilmassa. Omaan palautteeseemme kirjasimme intervention jälkeen, että olimme tyytyväisiä kokonaisuuteen, koska toiminta oli selkeää ja sujuvaa.

Kolmas interventio

KUVA 1. Askartelua

KUVA 2. Lapset työn touhussa

Kolmas interventio oli 25.4.2014. Askartelukerralla tutustuimme metsän eläimiin ja lapset saivat tehdä yhdessä puun, jonka oksille väritetyt eläimet laitettiin. Askartelu oli vapaata ja mukavaa tekemistä lapsille ja samalla me opiskelijat pystyimme juttelemaan lasten kanssa ja tutustumaan heihin vielä paremmin. Aloitimme intervention aloituspiirillä, jossa kyselimme aiheesta metsän eläimet ja lisäksi kerroimme lapsille päivän suunnitelmasta ennen kuin siirryimme toiseen tilaan askartelemaan.

Emme huomanneet kysyä tekemisen aikana mielipiteitä interventiokerrasta, kuten muissa interventioissa, mutta lapset vaikuttivat meidän havaintojemme mukaan pitävän toiminnasta ja olivat innoissaan eläimistä. Kun lapsia oli vain seitsemän, ryhmä oli sopivan kokoinen ja helposti hallittavissa. Kaikki lapset osallistuivat askarteluun innokkaasti ja olivat itsenäisiä. Askartelun ja värittämisen lopetus tapahtui liukuen, sitä mukaan milloin lapsia tultiin hakemaan. Mielestämme oli hieman ikävää, ettemme olleet aikatauluttaneet interventiota siten, että lopetukselle olisi jäänyt oma aikansa ja lopetus olisi ollut selkeä tämän kertaisen liukumisen sijasta.

KUVA 3. Västäräkkien puu

Neljäs interventio

30.4.2014 pidetylle interventiokerralle olimme suunnitelleet kaksi erilaista varjoleikkiä. Tiesimme, että päiväkodilla oli varastossa käytettävissä varjo ja halusimme tuoda sen mukaan yhdelle interventiokerralle. Varjo on kooltaan suuri ja leikkiminen onnistuu vain ryhmässä, joten erilaiset varjoleikit ovat hyviä leikkejä yhteistyön harjoittelemisessa. Värinvaihto ja Älä pudota palloa! – leikit olivat hyviä vaihtoehtoja tämän intervention leikeiksi. Kysellessämme lasten mielipiteitä tekemisestä 12:sta lapsen mielestä oli ollut mukavaa ja he olivat tykänneet leikeistä. Lisäksi yhdeksän lapsen mielestä leikit olivat olleet helppoja. Tällä kertaa lapsiryhmää oli selvästi haastavampaa hallita, kun paikalla oli 18 lasta ja lisäksi oli vapunaatto, jolloin päiväkodissa oli naamiaiset.

Huolehdimme, että annoimme ohjeet selkeällä ja kuuluvalla äänellä, koska lapset olivat normaalia energisempiä ja villillä tuulella. Huomasimme, että lapset itsekin reagoivat isoon ryhmään. Ainakin osa tytöistä sanoi, että poikien rauhattomuus haittasi toimintaa. Kokonaistuntumamme interventiosta oli, että interventio oli rauhaton ja jälkepäin meille ei jäänyt samanlaista onnistumisen tunnetta kuin aiemmilla kerroilla.

Viides interventio

Viides interventio pidettiin 6.5.2014 ja interventiokerta, joka oli teemaltaan ”seuraa ystävää” oli suunniteltu toteutettavaksi Västäräkit – ryhmän 3-4-vuotiaille lapsille. Suunnittelemamme tempurata tuki 3-4-vuotiaiden lasten kehitystasoa ja siihen sisältyi erilaisia pallo- tasapaino- sekä taitoleikkejä. Tee perässä – leikissä harjoiteltiin oman vuoron odottamista ja muiden lasten antamien ohjeiden seuraamista ja huomioimista. Interventiokerralla lapsia oli mukana seitsemän. Halusimme tietää, oliko lasten helppo ymmärtää ohjeistamamme leikki ja kuusi lasta kertoi leikkien olleen kivoja.

Koska interventiokerralla olivat mukana Västäräkkien nuorimmat lapset, päätimme näyttää ensin itse esimerkkiä ja antaa lasten seurata perästä. Lapset ymmärsivät ohjeet hyvin ja ohjeita tarvitsi toistaa hyvin vähän. Koska leikit olivat tällä kertaa hyvin vauhdikkaita ja äänekkäitä, opiskelijat kiinnittivät erityistä huomiota äänenkäyttöön ohjaustilanteissa. Pyrimme myös selkeyteen pysäyttämällä leikkitalanteet ennen uusien ohjeiden antoa.

KUVA 4. Osa temppuradasta 3-4-vuotiaille

Seitsemäs interventio

Viimeisessä interventiossa 13.5.2014 paikalla olivat Västäräkkien 5-vuotiaat, joiden kanssa käytiin läpi teemaa hyvästä kaverista. Viisivuotiaita oli viisi paikalla, suunnitellut leikit Nappaan mä kaverin, Mummon perintöpeili ja sikkurasäkkyrä onnistuivat hyvin vaikkakin suunnitelmaa nopeammassa tahdissa. Otimme loppuun vielä bonusleikin, jonka lapset saivat itse päättää.

Teimme paljon havaintoja 3-4-vuotiaiden ja 5-vuotiaiden leikkikertojen eroista. Suurena erona huomasimme, kuinka 5-vuotiaat ajattelivat jo huomattavasti enemmän toisten mielipiteiden vaikutuksia omaan käyttäytymiseen. Esimerkiksi leikkitalanteessa esimerkin näyttäminen ja vapaaehtoisien löytäminen ensimmäiseksi leikkijäksi oli haastavampaa kuin nuorempien kanssa. Viisivuotiaat pystyivät myös ideoimaan improvisoidusti tilanteeseen sopivan leikin, joka ei välttämättä vielä 3-4-vuotiailta olisi onnistunut. Viisivuotiaat tytöt olivat myös löytäneet paremmin erot tyttöjen ja poikien välillä, joka näkyi esimerkiksi siten, että viisivuotiaat tytöt viihtyivät selvästi enemmän tyttöjen seurassa kuin poikien, kun taas 3-4-vuotiaat tytöt olivat ryhmässä sekä tyttöjen että poikien kanssa.

PROJEKTIPÄÄLLIKÖIDEN HAVAINNOINTILOMAKE INTERVENTIOIHIN

1. Saimmeko kaikki lapset mukaan toimintaan?
2. Annettiinko ohjeet niin, että lapset ymmärsivät?
(Jouduttiinko toistamaan useaan kertaan?)
3. Annettiin ohjeet selkeällä ja kuuluvalla äänellä?
4. Pystyimmekö hallitsemaan ryhmää?
5. Joutuiko päiväkodin ohjaaja puuttumaan toimintaan?
6. Oliko kokonaisuus selkeä ja toimiva?
7. Miten interventio sujui?

TYÖNTEKIJÖIDEN ARVIOINTILOMAKE INTERVENTIOISTA

Arviointi T1-K5, jossa T1 on tyydyttävä ja K5 kiitettävä.

1. Kuinka hyvin opiskelijat saivat lapset mukaan toimintaan?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

2. Oliko opiskelijoiden antama ohjeistus selkeää?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

3. Kuinka hyvin opiskelijat hallitsivat lapsiryhmää interventioiden aikana?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

4. Oliko interventioiden kokonaisuus selkeää?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

5. Kuinka hyvin projekti onnistui yhteisöllisyyden tukemisessa?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

6. Oliko projekti hyödyllinen päiväkodin kasvatustehtäviin peilaten?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

7. Palautetta opiskelijoille, mitä olisi voinut tehdä toisin?

SWOT-ANALYYSITAUUKKO

Työntekijöiden ja projektipäälliköiden arviointien pohjalta luotu taulukko.

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
MAHDOLLISUUDET	UHAT

LASTEN ARVIOINTI INTERVENTIOSTA

Vastaukset kerätään hymynaamoin, iloinen ja surullinen naama.

1. Olivatko leikit kivoja?
2. Oliko helppo ymmärtää mitä leikitään?
3. Oliko mukavaa leikkiä kavereiden kanssa?

Hei!

Olemme Milla Leminen ja Katariina Rekola, kolmannen vuoden sosionomiopiskelijoita Kokkolan Centria-ammattikorkeakoulusta.

Tämän kevään aikana teemme opinnäytetyötämme, johon kuuluu interventioiden pitäminen päiväkodissa. Interventiot ovat leikkituokioita lasten kanssa 1-2 kertaa viikossa ja niiden tarkoituksena on tukea yhteisöllisyyttä päiväkotiryhmässä.

Olemme yhdessä päiväkodin henkilökunnan kanssa valinneet interventioihin osallistuvaksi ryhmäksi Västärakit -ryhmän. Toivomme, että mahdollisimman moni lapsi voi osallistua leikkituokioihin.

Kysymme tässä infokirjeessä, saako lapsenne osallistua leikkituokioihin ja saako lastanne kuvata tuokioiden aikana. Kuvia tullaan käyttämään opinnäytetyössä sekä opinnäytetyöseminaarissa, johon osallistuvat vain kanssaopiskelijamme sekä opettajat. Lasten nimiä ei tule näkymään työssä eikä kuvien yhteydessä.

Hyvää kevään jatkoa!

Yhteistyötä odottaen:

Milla Leminen ja Katariina Rekola

040-0343091

040-9628254

Lapsen nimi: _____

Lapsemme saa osallistua leikkituokioihin.

Lapsemme kuvaa saa käyttää opinnäytetyössä.

Lapsemme kuvaa saa käyttää opinnäytetyöseminaarissa.

Huoltajan allekirjoitus: _____

Palautus keskiviikkoon 19.2.2014 mennessä.

Metsäretki

Hei kotiväki!!

Västäräkit –ryhmä osallistuu keskiviikkona 7.5.2014

klo 9.00-10.00 sosionomiopiskelijoiden järjestämään metsäretkeen.

Menemme retkelle läheiseen metsään ja pyytäisimme varaamaan lapsellenne retkelle mukaan pienet eväät, esimerkiksi leipä ja mehu.

Huomioitahan että retkellä on säävaraus!

Keväisin terveisin:

Milla ja Katariina

Sosionomiopiskelijat

LEIKKIPAKETTI PAJULINNON

Milla Leminen & Katariina Rekola

Kevät 2014

Tässä leikkipaketissa on leikkejä, joita leikittiin Pajulinnun päiväkodin Västärakit – ryhmässä. Leikki-interventiot olivat osa opinnäytetyötä Leikkiprojekti yhteisöllisyyden vahvistamiseksi Kokkolan Pajulinnun päiväkodissa, joka toteutettiin päiväkodissa keväällä 2014.

YLEISTÄ LASTEN LEIKEISTÄ

Lapsen kasvussa leikit, pelit ja erilainen kilvoittelu ovat tärkeässä osassa. Ryhmässä toimiessaan lapsi oppii olemaan ryhmän jäsen, oppi sen ettei hän saa aina kaikkea huomiota, saa positiivisia kokemuksia ryhmään kuulumisesta, elämyksiä yhdessä kokemisesta ja yhdessä oppimisesta. Ryhmässä toimiessa lapset oppivat yhteistyötaitoja, jotka ovat välttämättömiä, jotta kukaan ei jää ryhmän ulkopuolelle. Leikkien avulla lapset myös tutustuvat paremmin toisiinsa.

Leikki on lapsen vapaaehtoista, ennakoimatonta ja kuvitteellista toimintaa ja se on välttämätöntä lapsen kognitiiviselle, emotionaalille ja sosiaaliselle kehitykselle. Lapsen leikkiessä kehittyvät lapsen luova ajattelu, ongelmanratkaisutaidot, kieli, syy-seuraus ajattelu, joustava asioiden yhdisteleminen, assosiativisuus sekä kyky erottaa ulkoinen todellisuus leikistä. Lapsen leikkiessä hän oppii mm. esineiden käsittely- ja toimintatapoja mutta myös yhteistoimintaa, sääntöjen noudattamista sekä tunteiden hallintaa. Leikki opettaa lapselle sosiaalisen vuorovaikutuksen ymmärtämistä sekä moraalialia ja arvoja. (MLL, leikin merkitys lapselle 2013.) Leikki on myös tapa käsitellä tunteita, kokemuksia ja omaa käsitystä itsestä (Sinkkonen 2004, 68–77). Lapsi rakentaa omaa minäänsä leikkiympäristössään ja sosiaalisessa kentässä, joka lapselle avautuu (Helenius 1993, 60).

Yhteisöllisyys on yhteenkuuluvuutta, yhteenkuuluvuuden tarpeen tunnustamista ja arvostamista. Yhteisöllisyyteen kuuluu myös toisten huomiointi ja sen ymmärtämistä, että jokaisella on jotakin annettavaa ryhmälle. Tärkeitä piirteitä yhteenkuuluvuudessa ovat luottamus, osallisuus, vuorovaikutus ja välittäminen. Lasten näkökulmasta yhteisöllisyys on oikeus osallistua ja kuulua yhteisölliseen elämään. Yhteisöllisyys ja vuorovaikutus ihmisten kanssa ovat lapsen hyvinvoinnin ja elämänhallinnan edellytyksiä. Näistä syntyy myös sosiaalista pääomaa, joka lisää myös lasten hyvinvointia. (THL, Kasvunkumppanit, yhteisöllisyys 2013b.)

1. INTERVENTIO

TUTUSTUMISLEIKKEJÄ

- Aloitusleikki
- Ihminen ihmiseen
- Kosketa väriä

Tutustumisleikkinä leikimme nimileikin, jossa istumme piirissä ja jokin tavara, esim. hernepusi, kiertää piirissä ja se lapsi, jolla hernepusi on, kertoo muille nimensä ja lempieläimensä. Tätä jatketaan niin kauan, että kaikki lapset ovat saaneet kertoa nimensä ja lempieläimensä.

Toisena leikkinä leikimme Ihminen ihmiseen -leikin. Lapset ottavat parikseen oikealla puolella istuvan lapsen. Tämän jälkeen sanomme lapsille esimerkiksi ”käsi olkapäälle”, jolloin lapset laittavat käden toistensa olkapäille, seuraava voisi olla esimerkiksi ”selät vastakkain” tai ”polvi polvea vasten”. Muutaman ohjeen jälkeen sanomme: ”ihminen ihmiseen”, jolloin lapset vaihtavat paria ja leikki jatkuu. (Leikin kesto 5-10 min.)

Kolmas leikki on Kosketa väriä. Annamme lapsille ohjeen, esim. ”Kosketa sinistä”, ja lapset etsivät lattialta mainitun värisen värilaatan. Jatkamme leikkiä värejä vaihdellen 5-10 minuuttia.

Opiskelijoiden kommentteja:

- Leikkien avulla on mukavaa ja helppo tutustua toisiin kavereihin
- Parinvaihdot mahdollistavat kaikkien kanssa leikkimisen
- Kosketa väriä leikissä lapset voivat auttaa ja ohjata toisiaan luontevasti

2. INTERVENTIO

KAVERIA EI JÄTETÄ!

Ryhmäleikeissä kaikkien panosta tarvitaan ja kaikki ovat tärkeitä.

- Käärmeleikki
- Sisilisko-hippa (X-hippa)

Ensimmäinen leikki on Käärmeleikki, jossa lapset asettuvat jonoon ja ottavat toisiaan hartioista kiinni. Jonon ensimmäinen on käärmeen pää ja jonon viimeinen on käärmeen häntä. Leikissä pää yrittää saada hännän kiinni ja muut yrittävät suojella häntää päältä. Hännän jäädessä kiinni lapsi, joka oli pää, siirtyy hännäksi ja jonosta seuraava on pää. Leikki jatkuu niin kauan, että kaikki ovat vuorollaan saaneet olla pää ja häntä.

Toinen leikki on Sisilisko-hippa. Leikki on X-hipan kaltainen, jossa lapset ovat hippaa ja kiinni jäädessään heidän täytyy jäädä paikoilleen ja asettua X-asentoon sekä suhista kuin sisilisko. Kaveri voi pelastaa kiinnijääneen liukumalla jalkojen välistä. Noin minuutin välein opiskelijat ilmoittavat uuden hipan ja leikki jatkuu niin kauan, että kaikki ovat olleet hippoja.

Opiskelijoiden kommentteja:

- Vauhdikkaita leikkejä energian purkamiseen
- Lasten määrä vaikuttaa leikin onnistumiseen, hyvä ryhmä koko noin 10–12 lasta
- Leikit sopivat leikittäviksi sekä sisällä että ulkona
- Hyviä leikkejä harjoitella yhteistyötä sekä toisten huomioonottamista ryhmässä

3. INTERVENTIO

ASKARTELU

- yhdessä tekeminen

– Västäräkkien puu

Askarteluna toteutamme yhteisen puun, joka rakentuu varresta ja lehdistä, jotka ovat lasten maalattujen käsien kuvia. Puun rungon ohjaajat valmistelevat itse. Puun juurelle tulee myös esimerkiksi eläimiä, jotka lapset saavat valita ja värittää ja yhdessä ohjaajien kanssa liimata puun juurelle ja latvaan. Kun puu on valmis, lapset saavat nimetä puun.

Puun rungon voi tehdä pahvista tai piirtämällä suurelle pohjalle. Lehdet voi tehdä sormivärejä käyttämällä (lapsi värjää kämmenensä värillä ja painaa sen sitten haluamaansa kohtaan puussa). Eläinten kuvat voi tulostaa ja leikata valmiiksi.

Opiskelijoiden kommentit:

- Onnistuu pienryhmätoimintana, mutta myös suuremmalla ryhmällä, 10–12 lasta.
- Toiminta sopii pienimmillekin lapsille, kun kuvat on valmiiksi leikattuja. Haastetta vanhemmille lapsille saadaan, kun lapset saavat itse leikata kuvat.
- Vaikka puuta rakennetaan yksilöinä, lopputulos opettaa ryhmässä toimimisen idean. Valmis puu on iso kokonaisuus, johon kaikki ovat tuoneet ”oman kädenjälkensä”.

4. INTERVENTIO

VARJOLEIKKEJÄ

–Värienvaihto

–Älä pudota palloa!

Ensimmäinen varjoleikki on värienvaihto. Lapset ottavat kiinni varjosta yhden värin kohdalta ja ohjaajien huutaessa värejä lapset vaihtavat paikkaa oman värin kuullessaan. Esim. punaisessa sektorissa oleva lapsi vaihtaa paikkaa toisen punaisessa sektorissa olleen lapsen kanssa. Ohjaajien huutaessa ”värienvaihto!” kaikki lapset vaihtavat paikkaa. (Kesto 10 min.)

Toinen varjoleikki on Älä pudota palloa!, jossa lapset varjoa heiluttaen kuljettavat palloa. Lasten täytyy toimia yhtenä ryhmänä, jotta pallo ei putoa varjon päältä. Palloa voi esimerkiksi kuljettaa ympyrässä tai pallo pitää saada henkilöltä toiselle. Leikki loppuu sirkustelttaan, jolloin varjo nostetaan korkealle ja kaikki lapset menevät istumaan varjon alle. (Kesto 10 min.)

Opiskelijoiden kommentit:

- Toimii hyvin isoilla ja pienillä ryhmillä
- Onnistuu niin sisällä kuin ulkonakin
- Vaatii lapsilta keskittymistä sekä yhteistyötä

5. INTERVENTIO

TEMPPURATA

- Rata
- Tee perässä!

Ensimmäisenä leikkinä on tempurata, joka koostuu mm. palloista, laatoista, patjoista ja puolapuista. Käymme yhdessä tempuradan läpi ja pyydämme yhtä lasta vuorollaan näyttämään muille esimerkkinä, mitä kussakin pisteessä tehdään. Tempuradassa voi olla esimerkiksi tasapainottelua (narun päällä kävely), loikkarata (värilaattojen ja jalankuvien päällä loikkiminen). Hernepussien tasapainottelu pään, selän ja mahan päällä, rapukävely jne. Lisäksi myös pallon heittäminen koriin.

Toinen leikki on Tee perässä. Istutaan ringissä ja yksi lapsista menee keskelle. Hän saa näyttää mitä muut tekevät, esimerkiksi hyppimällä yhdellä jalalla tai

taputtamalla rytmiä... Jokainen lapsi saa olla vuorollaan keskellä ja keksiä mitä muut tekevät.

Päiväkoti-ikäisen, eli 3-5-vuotiaan lapsen mielikuvitus ja leikit ovat vilkkaita. Kolmevuotiaana lapsi osaa mm. hypätä tasajalkaa sekä seistä yhdellä jalalla hetken aikaa. Kolmevuotiaan lapsen motoriikka on kehittynyt jo niin paljon, että hän kykenee heittämään palloa molemmin käsin ja pallo lähtee haluttuun suuntaan. Varpaillaan käveleminenkin sujuu. Kun lapsi viihtyy muiden saman ikäisten seurassa, hän alkaa verrata itseään kavereihinsa kykyjen ja taitojen osalta. 4-5-vuotiaan lapsen liikkuminen on monipuolista, rajua ja uhkarohkeaa (MLL, 3-4-vuotias 2014a; MLL, 4-5-vuotias 2014b; Hermanson 2012a.)

Opiskelijoiden kommentit:

- Temppurata on hyvin muunneltavissa
- Vaikeusasteita voidaan muokata tarpeiden mukaan pienillä muutoksilla
- Temppuradalla leikkimisen aikana lapset oppivat odottamaan vuoroaan ja seuraamaan toisten esimerkkiä

6. INTERVENTIO

METSÄRETKI

- Luonnossa liikkuminen ja oleminen
- Tuo minulle...

Retki luontoon opettaa lapsille liikkumista päiväkodin ulkopuolella ja luonnossa. Retkikohteen valinnassa on huomioitava matkan pituus, mahdolliset vaaratekijät ja aikataulutus. Retken pituutta voi kasvattaa esimerkiksi eväiden mukaan ottamisella.

Metsäretki on mukavaa ajanvietettä ulkona luonnossa ja vaihtelua päiväkodin arkeen. Retki soveltuu esimerkiksi syksyn ajalle, kun mennään katsomaan miten luonto valmistuu talven tuloon, tai kevääseen kun luonto herää talviunestaan.

Tuo minulle... – leikissä lapsia pyydetään tuomaan ohjaajille erilaisia esineitä luonnosta, esimerkiksi jokin kova esine, lehti, pehmeä esine, jotain vihreää tms.

Opiskelijoiden kommentit:

- Retki onnistuu hyvin koko ryhmän kanssa
- Retken voi yhdistää uusien teemojen oppimiseen; vuodenajat, eläimet, kasvit...
- Retken selkeän pohjan suunnittelu auttaa toteutuksessa!
- Ohjaajille selkeät roolit ja vastualueet

7. INTERVENTIO

ULKOLEIKKEJÄ

- Nappaan mä kaverin (Polttopallo)
- Mummon perintöpeili (Peili)
- Sikkurasäkkyrä (Solmu)

Ensimmäinen leikki on Nappaan mä kaverin. Idea on sama kuin polttopallossa, jossa lapset ovat rajatun alueen sisällä ja yksi lapsi aloittaa kavereiden ”poimimisen” pallolla. Leikkiä jatketaan niin kauan, että kaikki kaverit on poimittu talteen. Uudelle kierrokselle valitaan uusi ”poimija”. (Kesto 10–15 min.)

Toinen leikki on Mummon perintöpeili. Yksi lapsista on mummo, joka on muihin selin. Muut asettuvat mummon taakse riviin (etäisyyttä noin 5 metriä) ja kun mummo on selin, muut saavat liikkua, mutta kun mummo kääntyy, kaikkien täytyy jähmettyä paikoilleen. Jos mummo huomaa jonkun liikkuvan, joutuu hän pelistä pois. Tavoitteena on koskea mummoa selkään. (Kesto 10 min.)

Kolmas leikki on sikkurasäkkyrä, jossa valitaan yksi lapsi, joka haluaa selvittää sikkurasäkkyrän. Muut lapset muodostavat piirin ja nostavat kädet ilmaan ja ottavat toisiaan käsistä sattumanvaraisessa järjestyksessä. Tarkoituksena on muodostaa sikkurasäkkyrä, jonka yksi selvittää. Selvittäjä ei saa koskea sikkurasäkkyrään, vaan hänen tulee antaa muille suullisia ohjeita, jotta sikkurasäkkyrä saadaan avattua.

Opiskelijoiden kommentit:

- Haastavia leikkejä ryhmän pienimmille
- Hyvä ryhmäkoko 5-7 lasta

Milla Leminen & Katariina Rekola
YHTEISÖLLISYYSPROJEKTI KOKKOLAN PAJULINNUN
PÄIVÄKODISSA

Projektisuunnitelma
Centria-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Toukokuu 2013

Yksikkö Hyvinvoinnin ja kulttuurin yksikkö	Aika Toukokuu 2014	Tekijä/tekijät Milla Leminen & Katariina Rekola
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi Yhteisöllisyysprojekti Kokkolan Pajulinnun päiväkodissa		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho	Sivumäärä 30+4	
Työelämäohjaaja Maarit Marjusaari		
<p>Opinnäytetyömme on projektiopinnäytetyö. Työn tilaajana toimi Kokkolan kaupungin Pajulinnun päiväkotiki Kälviältä. Projektimme tarkoituksena oli käsitellä varhaiskasvatusta sekä sitä, miten leikkien kautta voidaan tukea päiväkotiryhmän yhteisöllisyyttä. Tavoitteisiin pääsemiseksi toteutimme päiväkodissa interventioita ja kokosimme erilaisista leikeistä päiväkodille leikkipaketin, joka tukee päiväkodin työtä.</p> <p>Interventiot toteutimme huhti-toukokuussa 2014 Pajulinnun päiväkodin Västäräkit – ryhmässä, jossa on 3-5-vuotiaita lapsia. Jokaisen intervention loputtua keräsimme lapsilta palautteen suullisesti interventiokerrasta ja viimeisen intervention jälkeen keräsimme kirjallisen palautteen Västäräkit -ryhmän ohjaajilta.</p>		
Asiasanat Lapsi, leikki, päiväkotitoiminta, varhaiskasvatus ja yhteisöllisyys		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO JA TIETOPERUSTA	4
2 PROJEKTIN KUVAUS JA PÄÄTAVOITTEET	8
2.1 3-5-vuotias lapsi	8
2.2 Yhteisöllisyyden tukeminen päiväkodissa	9
2.3 Tulostavoitteet	9
2.4 Toiminnalliset tavoitteet	10
2.5 Oppimistavoitteet	11
3 PROJEKTIORGANISAATIO	12
3.1 Projektin yhteistyötahot ja ohjausryhmä	12
3.2 Yhteyshenkilöt	12
3.3 Projektissa huomioon otettavat sopimukset, viranomaispäätökset ym.	13
4 TOTEUTUSSUUNNITELMA	14
4.1 Projektin suunnitelma ja aikataulu	14
4.2 Leikki-interventioiden alustava runko	16
4.3 Resurssien hankinta ja käyttösopimukset	24
4.4 Projektin potentiaaliset ongelmat ja riskit	24
5 PROJEKTIBUDJETTI	25
5.1 Menot	25
5.2 Tulot	25
6 POHDINTA	26
KIRJALLISUUS	
LIITTEET	

1 JOHDANTO JA TIETOPERUSTA

Projektiopinnäytetyömme käsittelee varhaiskasvatusta ja sitä miten leikkien avulla voidaan tukea päiväkotiryhmän yhteisöllisyyttä. Lapsen kasvussa leikit, pelit ja erilainen kilvoittelu ovat tärkeässä osassa. Ryhmässä toimiessaan lapsi oppii olemaan ryhmän jäsen, oppi sen ettei hän saa aina kaikkea huomiota, saa positiivisia kokemuksia ryhmään kuulumisesta, elämyksiä yhdessä kokemisesta ja yhdessä oppimisesta. (Peltomaa 2001, 45.) Samalla teemme päiväkotiin eräänlaisen leikkipaketin, johon keräämme yhteisöllisyyttä tukevaa aineistoa ja leikkejä. Tästä leikkipaketista on hyötyä jatkossa päiväkodille, sillä pakettia voidaan hyödyntää muissakin yhteyksissä kuten uuden päiväkotiryhmän aloittaessa, uusien lasten siirtyessä ryhmään ja me-hengen parantajana.

Aihe on ajankohtainen, koska nykyajan lapset leikkivät yhdessä vähemmän kuin esimerkiksi meidän lapsuudessamme. Nyt voidaankin miettiä kuka nykyajan lapsia kasvattaa: vanhemmat ja muut kasvattajat vai televisio-ohjelmien tuottajat (Keränen, Rönkä ja Stiller 2001, 61)? Leikit keskittyvät yksin pelattaviin peleihin ja yhdessä leikkiminen jää vähemmälle. Haluamme puuttua tähän ja tuoda positiivisia kokemuksia ryhmässä toimimisesta jo päiväkodissa. Tämä edistää sopeutumista esimerkiksi isoon koululuokkaan tulevaisuudessa.

Aihe on tärkeä siksi, että ryhmässä toimiessa lapset oppivat yhteistyötaitoja, jotka ovat välttämättömiä, jotta kukaan ei jää ryhmän ulkopuolelle. Leikkien avulla lapset myös tutustuvat paremmin toisiinsa, koska interventiot ajoittuvat ajalle jolloin uudet päiväkotiryhmät muodostuvat ja samalla lapset saavat uusia kokemuksia.

Ammatillisesti tämä aihe tuo meille kokemusta ja varmuutta ryhmässä toimimisesta ja ryhmän ohjauksesta. Tulevaisuudessa tulemme työskentelemään varhaiskasvatuksen parissa, joten voimme hyödyntää tämän aiheen antia omassa työssämme. Pääsemme myös tutustumaan lisää päiväkodin toimintaan ja arkeen.

Työmme tilaajana toimii Kokkolan kaupungin Pajulinnun päiväkotikoti Kälviältä ja sen Västäräkit ryhmä, jossa on 3-5 -vuotiaita lapsia. Ryhmässä on 17-19 lasta, joista 11 on

viisivuotiaita.

Varhaiskasvatuksessa yhdistyy hoito, kasvatus sekä opetus. Varhaiskasvatus on kasvatuksellista vuorovaikutusta, joka tapahtuu pienen lapsen erilaisissa elämänpiireissä. Hyvän varhaiskasvatuksen tavoitteeksi on asetettu hyvinvoiva lapsi, joka tarkoittaa lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. (THL 2013.) Varhaiskasvatuksessa on myös tärkeää, että aikuiset ovat tukemassa pienten lasten lähiryhmää ja auttavat lapsia yhteisöllisyyteen. Turvallisuuden tunne lapsen lähiryhmässä auttaa lasta suhtautumaan tehtäviin, leikkeihin sekä oppimiseen itseensä luottavasti ja rohkeasti. (Kronqvist 2011, 14.)

YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa todetaan, että jokaisella lapsella on oikeus leikkiin. Leikki näyttäytyy lapsille ja aikuisille eri tavoin, se tuntuu lapsesta erilaiselta kuin aikuisen määrittelemänä. Leikkiessä lapset eivät aseta itselleen tavoitteita eivätkä toteuta sellaisia pyrkimyksiä leikeissään, joita aikuiset saattaisivat tavoitella. Leikki on toimintaa, jonka lapset itse kokoavat. Ainekset leikkiin lapset ottavat ympäröivästä todellisuudesta ja muokkaavat niitä omaan käyttöönsä sopiviksi. Leikin kautta lapset kokeilevat ja yrittävät ymmärtää, millä asioilla elämässä on merkitystä ja mikä on mielekästä. (Hakkarainen 2008, 99–100.)

Leikki on lapsen vapaaehtoista, ennakoimatonta ja kuvitteellista toimintaa ja se on välttämätöntä lapsen kognitiiviselle, emotionaaliselle ja sosiaaliselle kehitykselle. Lapsen leikkiessä kehittyvät lapsen luova ajattelu, ongelmanratkaisutaidot, kieli, syy-seuraus ajattelu, joustava asioiden yhdisteleminen, assosiativisuus sekä kyky erottaa ulkoinen todellisuus leikistä. Lapsen leikkiessä hän oppii mm. esineiden käsittely- ja toimintatapoja mutta myös yhteistoimintaa, sääntöjen noudattamista sekä tunteiden hallintaa. Leikki opettaa lapselle sosiaalisen vuorovaikutuksen ymmärtämistä sekä moraalialia ja arvoja. (MLL 2013.)

Leikki on myös tapa käsitellä tunteita, kokemuksia ja omaa käsitystä itsestä. (Sinkkonen 2004, 68–77.) Lapsi rakentaa omaa minäänsä leikkiympäristössään ja sosiaalisessa kentässä, joka lapselle avautuu. (Helenius 1993, 60.)

YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa 1 artiklassa (Unicef 2009) lapsiksi määritellään ”jokainen alle 18-vuotias henkilö, ellei lapseen soveltuvien lakien mukaan täysi-ikäisyyttä saavuteta aikaisemmin”.

Opinnäytetyössämme käsite ”lapsi” tarkoittaa 3-5-vuotiasta leikki-ikäistä ja päiväkodissa käyvää lasta.

Yhteisöllisyys on yhteenkuuluvuutta, yhteenkuuluvuuden tarpeen tunnustamista ja arvostamista. Yhteisöllisyyteen kuuluu myös toisten huomiointi ja sen ymmärtämistä, että jokaisella on jotakin annettavaa ryhmälle. Tärkeitä piirteitä yhteenkuuluvuudessa ovat luottamus, osallisuus, vuorovaikutus ja välittäminen.

Lasten näkökulmasta yhteisöllisyys on oikeus osallistua ja kuulua yhteisölliseen elämään. Yhteisöllisyys ja vuorovaikutus ihmisten kanssa ovat lapsen hyvinvoinnin ja elämänhallinnan edellytyksiä. Näistä syntyy myös sosiaalista pääomaa, joka lisää myös lasten hyvinvointia. (THL 2013a.)

Päivähoito on varhaiskasvatuspalvelua, jonka yhteiskunta perheille tarjoaa. Päivähoitoa toteutetaan yleisimmin päiväkodeissa sekä perhepäivähoidossa. Päiväkoti on tila, joka on varattu lasten päivähoitoa varten. Päiväkodin toimintaan kuuluu tavoitteellinen varhaiskasvatuksen toteutus. Päiväkotina voi toimia esimerkiksi huoneisto ja sen piha-alueet tai erillinen päiväkotirakennus. (THL 2013b.)

Päiväkotihoidon tavoitteena on toimia yhteistyössä lasten kotien kanssa tukien ja edistään lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Ammattilaisten tulee tarjota lapselle lämpimät ja turvalliset ihmissuhteet, toimintaa, joka tukee lapsen kehitystä monipuolisesti sekä suotuisa kasvuympäristö, jossa huomioidaan lapsen lähtökohdat. Päiväkodin tulee edistää lapsen sosiaalista, fyysistä, tunne-elämän kehitystä ja tukea lapsen älyllistä, eettistä, esteettistä ja uskonnollista kasvatusta. (Mahkonen 2013, 38.)

Projektiopinnäytetyömme toteutukseen osallistuu Pajulinnun päiväkotit. Pajulinnun päiväkodissa on kolme päiväkotiryhmää, joissa on 3-5-vuotiaita lapsia. Pajulinnun päiväkotit pitää tärkeinä asioina toiminnassaan muun muassa lapsen minäkuvan

vahvistamista, lapsen vuorovaikutustaitojen tukemista ja muiden huomioon ottamista sekä ajan ja tilan antamista leikkiin ja lapsen leikkitaitojen edistämistä. (Kokkola.fi 2013.) Nämä ominaisuudet ovat tärkeitä tekijöitä myös opinnäytetyössämme.

Projektioinnäytetyömme avainsanoja ovat varhaiskasvatus, leikki, lapsi, päiväkotitoiminta ja yhteisöllisyys.

2 PROJEKTIN KUVAUS JA PÄÄTAVOITTEET

2.1 3-5-vuotias lapsi

Päiväkoti-ikäinen, 3-5-vuotias, lapsi haluaa leikkiä kavereiden kanssa ja pitää kuvittelu- sekä roolileikeistä. Leikit leikitään rinta rinnan, mutta yhteisleikkeihin kolmevuotias ei vielä pysty. Kolmevuotias lapsi luokittelee jo esineitä värin ja koon mukaan ja lähellä neljättä ikävuotta lapsi laskee jo jonkin verran. Mielikuvitus ja leikit ovat vilkkaita. Kolmevuotiaana lapsi osaa mm. hypätä tasajalkaa sekä seistä yhdellä jalalla hetken aikaa. Kolmevuotiaan lapsen motoriikka on kehittynyt jo niin paljon, että hän kykenee heittämään palloa molemmin käsin ja pallo lähtee haluttuun suuntaan. Varpaillaan käveleminenkin sujuu. (MLL, 3-4-vuotias; Hermanson 2012a.)

Neljävuotias lapsi nauttii yleensä toisten lasten kanssa leikkimisestä. Lapsi pystyy leikkimään kahden-kolmen lapsen ryhmissä, mutta usein lasten mielenkiinto suuntautuu kavereihin kuin itse tapahtumaan, eli leikkiin. Leikeissä ei vielä tässä vaiheessa ole tarkkaa suunnitelmaa päämäärästä. Roolileikit ovat edelleen lapselle mieluisia ja lapsi on leikkiessään peloton sekä hyvin itsevarma. Motorinen kehitys jatkuu ja useat lapset osaavat käyttää saksia tässä iässä, koska hienomotoriikka on kehittynyt niin paljon. (Hermanson 2012b.)

4-5 -vuotta vanha lapsi pitää saman ikäisten seurasta ja huomioi paremmin muita. Rooli- ja mielikuvitusleikkien lisäksi lapsi leikkii yksinkertaisia sääntöleikkejä sekä – pelejä. Lapsi nauttii sanoilla leikkimisestä, runot ja sadut ovat suosittuja. Lapsi alkaa pohtia oikean ja väärän, hyvän ja pahan eroa sekä ilmiöiden syitä ja tarkoituksia. Kun lapsi viihtyy muiden saman ikäisten seurassa, hän alkaa verrata itseään kavereihinsa kykyjen ja taitojen osalta. 4-5-vuotiaan lapsen liikkuminen on monipuolista, rajua ja uhkarohkeaa. (MLL, 4-5-vuotias.)

Viisivuotiaan motoriikka on varsin kehittyntä ja askartelu on mielekästä ajanvietettä. Lapsi viihtyy lasten ja aikuisten seurassa ja on sosiaalinen. Viisivuotias kykenee hallitsemaan tunteensa jo paremmin ja esimerkiksi selviää ristiriitatilanteista ilman suuria

tunteenpurkauksia. Tällöin hän oppii myös sopimuksien teon ja oman käyttäytymisensä arvioinnin. Leikit suunnitellaan yhdessä kavereiden kanssa, leikeissä osataan jakaa ja joustaa. (Hermanson 2012c.)

2.2 Yhteisöllisyyden tukeminen päiväkodissa

Projektimme tavoitteena on kehittää välineitä tukemaan lapsiryhmän yhteisöllisyyttä Kokkolassa sijaitsevaan päiväkotiin. Konkreettisenä tuloksena tästä syntyy leikkipaketti, johon kokoamme interventioissa käyttämiämme leikkejä ja muuta aineistoa. Leikkipaketti jää päiväkodin vapaaseen käyttöön. Kehitämme myös Kokkolan kaupungin Varhaiskasvatussuunnitelmaa lisäämällä siihen maininnan leikkipaketista ja sen tuomista hyödyistä.

2.3 Tulostavoitteet

Projektissamme tulostavoitteenamme on asiakkaille jäävä leikkipaketti, jossa on käyttämiämme leikkejä sekä tietoa ja arviointia leikkien sopivuudesta ryhmään. Päiväkodin Varhaiskasvatussuunnitelmaan lisäämme liitteenä leikkipaketin. Projektin avulla haluamme tukea päiväkotia heidän tavoitteissaan antaa lapsille aikaa ja tilaa leikkimiseen sekä edistää lasten leikkitaitoja. Projektimme kautta tuemme päiväkotia myös lasten vuorovaikutustaitojen opettamisessa ja toisten huomioimisessa. Sosionomiopiskelijoina omat tulostavoitteemme ovat valmiin opinnäytetyön saavuttaminen sekä opinnoista valmistuminen ja varhaiskasvatuskelpoisuuden saaminen. Lisäksi tavoitteenamme on parantaa kykyjämme arvioida lapsiryhmän tarpeita ja ohjata heitä. Kehittämällä varhaiskasvatuksen työmenetelmiä pystymme tukemaan päiväkodin kasvatus- ja ohjaustyötä.

2.4 Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisena tavoitteenamme on luoda lapsille positiivisia kokemuksia ryhmässä toimimisesta ja tuoda vaihtelua päiväkodin arkeen. Leikkipaketin avulla annamme ohjaajille uusia ideoita leikkien hyödyntämisestä ja tietoa leikeistä. Oma toiminnallinen tavoitteemme on saada kokemusta interventioiden suunnittelemisesta, toteuttamisesta ja päiväkodissa toimimisesta.

2.5 Oppimistavoitteet

Oppimistavoitteena haluamme kehittää omia taitojamme ohjaus- ja projektitoiminnassa sekä vahvistaa kokemuksiamme ja saavuttamaan varhaiskasvatuskelpoisuuden. Asiakkaan ja organisaation oppimistavoitteina ovat ryhmäytymisen kehittäminen ja uusien ideoiden sekä toimintamallien hyödyntäminen.

	Asiakas	Organisaatio	SA itse
Tulostavoite	Leikkipaketti	VASU:n kehittäminen Projektimme avulla haluamme tukea päiväkotia heidän kasvatus-tehtävässään	Valmis opinnäytetyö Varhaiskasvatuskelpoisuus Omien arviointikykyjen kehittäminen Varhaiskasvatuksen työmenetelmien kehittäminen
Toiminnallinen tavoite	Positiiviset ryhmäkokemukset, vaihtelua ja uusia ideoita toimintaa tukemaan	Leikkipaketin luominen päiväkodin ohjaajien toiminnan tueksi	Interventioiden suunnittelemisen ja toteuttamisen sekä kokemusta päiväkodissa toimimisesta
Oppimistavoitte	Yhteisöllisyyden kehittäminen leikkien avulla	Hyödyntää opiskelijoiden tuomia ideoita ja toimintamalleja	Kokemusta ryhmäohjauksesta sekä projektin suunnittelusta ja toteuttamisesta

3 PROJEKTIORGANISAATIO

3.1 Projektin yhteistyötahot ja ohjausryhmä

Projektin yhteistyötahonamme on Kokkolan kaupunki ja Pajulinnun päiväkoti. Ohjausryhmäämme kuuluu Pajulinnun päiväkodin johtaja Maarit Marjusaari, päiväkotiryhmä Västäräkit sekä ohjaajamme koululta Anne Jaakonaho. Projektipäällikköinä toimimme me, sosionomiopiskelijat Katariina Rekola ja Milla Leminen.

3.2 Yhteyshenkilöt

Alustava yhteysenkilöiden luettelo:

Opinnäytetyön tekijät Katariina Rekola ja Milla Leminen, Centria-ammattikorkeakoulu.

Pajulinnun päiväkodin johtaja Maarit Marjusaari. Lehtori Anne Jaakonaho, Centria-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyön ohjaaja.

3.3 Projektissa huomioon otettavat sopimukset, viranomaispäätökset ym.

Toimiessamme päiväkotiympäristössä meiltä vaaditaan automaattisesti vaitiolovelvollisuutta siitä, mitä näemme ja kuulemme toimintamme aikana. Lapsilta saatu palaute täytyy olla sellaisessa muodossa, että lasta ei voida tunnistaa lopullisessa opinnäytetyössä, ellei sitä erikseen haluta.

Lisäksi ennen interventioiden aloittamista lupa- ja sopimusasiat täytyy olla valmiina. Tutkimusluvut, sopimukset sekä luvat vanhemmilta lasten kuvaamista varten haetaan ennen interventioiden aloitusta.

4 TOTEUTUSSUUNNITELMA

4.1 Projektin suunnitelma ja aikataulu

Tarkoituksenamme on tehdä noin kymmenen eri interventiota päiväkotiin. Interventiot koostuvat siitä, että kerromme lapsille erilaisista leikeistä ja he saavat kokeilla niitä yhdessä leikkien. Leikit ovat esimerkiksi tutustumisleikkejä, liikuntaleikkejä ja perinneleikkejä. Jokaisen leikki-intervention jälkeen kyselemme lasten mielipiteitä ja tunteita leikeistä. Esimerkiksi hymynaamojen käyttäminen on mielestämme hyvä tapa kysyä mielipidettä päiväkotikäiseltä lapselta, koska käytämme tarkkoja kysymyksiä, jotka liittyvät edellä olleeseen tapahtumaan. Koska vastaukset ovat selvästi kyllä/ei-muotoisia, voimme tehdä vastausten pohjalta vertailua leikkien mielekkyydestä ja hyödyllisyydestä, jonka lopuksi liitämme osaksi leikkipakettia ja näin saamme konkreettisesti lasten äänen kuuluville.

Toteutamme interventioiden lisäksi projektissamme henkilökunnan kirjallisen palautteen keräämisen, jossa kartoitamme projektimme onnistumista ja hyötyjä. Palautteen kerääminen toteutetaan kirjallisella palautelomakkeella viimeisen intervention jälkeen. Jokaisen intervention jälkeen pyydämme suullisen palautteen toiminnassa mukana olleelta ohjaajalta. Tällä tavalla varmistamme toimintamme laadukkuuden ja vaikuttavuuden.

Interventioiden aikana teemme havainnointia eli observointia, jossa saamme välitöntä tietoa interventioiden sujumisesta. Havainnoinnin avulla voimme muuttaa toimintaamme paremmaksi interventioiden aikanakin mikäli huomaamme, että jokin asia ei toimi halutulla tavalla. Kirjaamme myös havainnointimme tulokset jokaisen intervention päätteeksi ja teemme niistä yhteenvedon.

Teemme SWOT-analyysin saamistamme tuloksista, päätämme myöhemmässä vaiheessa lopullisen analyysikohteen, esimerkiksi henkilöstön palautteen tai oman reflektiomme pohjalta. Konkreettisen tuloksen saamme leikkipaketista, johon kokoamme leikit, jotka saivat positiivisimman vastaanoton lasten, ohjaajien ja meidän, opinnäytetyön tekijöiden, keskuudessa.

Palautteista teemme yhteenvedot ja mahdollisuuksien mukaan rakennamme niistä kokoavan taulukon ja suoritamme vertailua esimerkiksi lasten ja ohjaajien mielipiteiden pohjalta. Mistä lapset pitivät, mistä taas ohjaajat?

Päiväkotiryhmä Västäräkit, jossa lapset ovat 3-5-vuotiaita, valikoitui ohjausryhmäksemme päiväkodin johtajan ja muiden päiväkodin työntekijöiden päätöksellä. Ryhmä on tavoitteisiimme sopiva, sillä ryhmä on syksyllä 2013 perustettu. 3-5-vuotiaat lapset ovat myös iältään sopivimpia harjoittelemaan ryhmässä toimimista. Ryhmä on kooltaan sopiva, 10–15 lasta on kooltaan hallittava ja ryhmää voidaan myös jakaa helposti 5-vuotiaiden ryhmäksi sekä 3-4-vuotiaiden ryhmäksi.

Projekti lähti käyntiin keväällä 2013 aihepiiriseminaarilla ja projektisuunnitelmaseminaarilla 29.5.2013. Syksyllä 2013 olimme yhteydessä Pajulinnun päiväkotiin ja he suostuivat toimimaan yhteistyötahonamme. Syksyn aikana muokkasimme projektisuunnitelmaamme ensimmäisen kerran.

Keväällä 2014 olimme yhteydessä päiväkotiin ja tarkoituksenamme on tehdä interventiot päiväkodissa tammi-helmikuun 2014 aikana, jonka jälkeen kokoamme kirjallisen opinnäytetyön.

4.2 Leikki-interventioiden alustava runko

Interventioita tulee kokonaisuudessaan olemaan noin 7-10. Ensimmäisessä interventiossa esittelemme itsemme lapsille, kerromme miksi olemme päiväkodissa ja mitä tulemme tekemään. Lisäksi ensimmäinen kerta sisältää erilaisia tutustumisleikkejä, jotta tulemme toisillemme tutuiksi ja yhteistyön aloitus lähtee joustavasti käyntiin.

Seuraavissa interventioissa käymme yhdessä läpi yhteisöllisyyttä tukevia ulkoiluleikkejä, liikuntaleikkejä sekä askarteluja. Tarkoituksenamme on järjestää interventiokerta, jossa on mukana vain viisivuotiaat, ja kerta, jossa on mukana vain 3-4-vuotiaat. Näin saamme interventiot, jotka on suunnattu tietyille ikäkausille ja kehitysvaiheisiin.

1. INTERVENTIO

Interventiossa ovat mukana kaikki 3-5-vuotiaat Västäräkit -ryhmästä.

Ensimmäisessä interventiossa esittelemme itsemme ja kerromme miksi olemme tulleet päiväkodille ja mitä tulemme tekemään. Kerromme lapsille myös, että tulemme esittämään heille kysymyksiä leikkien jälkeen, esim. mitä lapset pitivät leikeistä ja olivatko ne heille uusia. Esittelystä voi seurata keskustelua ja annamme tilaa kysymyksille. Intervention teema on toisiin tutustuminen.

Tutustumisleikkinä leikimme nimileikin, jossa istumme piirissä ja jokin tavara, esim. hernepussi, kiertää piirissä ja se lapsi, jolla hernepussi on, kertoo muille nimensä ja lempieläimensä. Tätä jatketaan niin kauan, että kaikki lapset ovat saaneet kertoa nimensä ja lempieläimensä.

Toisena leikkinä leikimme Ihminen ihmiseen -leikin. Lapset ottavat parikseen oikealla puolella istuvan lapsen. Tämän jälkeen sanomme lapsille esimerkiksi ”käsi olkapäälle”, jolloin lapset laittavat käden kaverin olkapäälle. Muutaman ohjeen jälkeen sanomme: ”ihminen ihmiseen”, jolloin lapset vaihtavat paria. (Leikin kesto 5-10 min.) Leikimme itse mukana, jotta lapset voivat aluksi ottaa meistä mallia.

Kolmas leikki on Kosketa väriä. Annamme lapsille ohjeen, esim. ”Kosketa sinistä”, ja lapset etsivät lattialta mainitun värisen värilaatan. Jatkamme leikkiä värejä vaihdellen 5-10 minuuttia.

Lopetuksessa keräämme lapset yhteen ringiin istumaan ja kyselemme lapsilta mitä he tykkäsivät leikkikerrasta. Kysely on suullinen ja kirjaamme tiedot ylös.

2. INTERVENTIO

Interventiossa ovat mukana kaikki 3-5-vuotiaat Västäräkit -ryhmästä.

Tämän intervention teemana on, Kaveria ei jätetä! Tällä teemalla tarkoitamme, että ryhmäleikeissä kaikkien panosta tarvitaan ja kaikki ovat tärkeitä.

Ensimmäinen leikki on aloitusleikki, joka on tuttu ensimmäiseltä kerralta ja joka tullaan toistamaan jokaisen intervention alussa, jotta lapset muistavat meidän nimemme ja meidän, ja että interventioiden alkuun tulee leikki, joka kaikille tuttu ja virittää lapset tiettyyn tunnelmaan. Vaihtelevuutta tähän leikkiin tuomme vaihtamalla lempiasian, jonka lapset saavat kertoa. Tällä kertaa lapsilta kysyttävä lempiasia on lempilelu.

Seuraava leikki on Käärmeleikki, jossa lapset asettuvat jonoon ja ottavat toisiaan hartioista kiinni. Jonon ensimmäinen on käärmeen pää ja jonon viimeinen on käärmeen häntä. Leikissä pää yrittää saada hännän kiinni ja muut yrittävät suojella häntää päältä. Hännän jäädessä kiinni lapsi, joka oli pää, siirtyy hännäksi ja jonosta seuraava on pää. Leikki jatkuu niin kauan, että kaikki ovat vuorollaan saaneet olla pää ja häntä.

Intervention toinen leikki on Sisilisko-hippa. Leikki on X-hipan kaltainen, jossa lapset ovat hippaa ja kiinni jäädessään heidän täytyy jäädä paikoilleen ja asettua X-asentoon sekä suhista kuin sisilisko. Kaveri voi pelastaa kiinnijääneen liukumalla jalkojen välistä. Noin minuutin välein opiskelijat ilmoittavat uuden hipan ja leikki jatkuu niin kauan, että kaikki ovat olleet hippoja.

Lopetuksessa keräämme lapset yhteen ringiin istumaan ja kyselemme lapsilta mitä he tykkäsivät leikkikerrasta. Kysely on suullinen ja kirjaamme tiedot ylös. Lisäksi kysymme lapsilta, huomasivatko he intervention teemaa ja keskustelemme aiheesta.

3. INTERVENTIO

Interventiossa ovat mukana kaikki 3-5-vuotiaat Västärakit -ryhmästä.

Tämän kertainen interventio on teemaltaan yhdessä tekeminen ja se on askartelukerta, mutta aloitamme samalla lailla kuin muutkin interventiot, eli istumme piiriin ja leikimme aloitusleikin. Tämän kerran lempiasia on metsän eläimet. Kerromme piirissä myös intervention sisällöstä ja siitä, mitä tulemme tekemään.

Askarteluna toteutamme yhteisen puun, joka rakentuu varresta ja lehdistä, jotka ovat lasten maalattujen käsien kuvia. Puun juurelle tulee myös eläimiä, jotka lapset saavat valita ja värittää ja yhdessä meidän kanssamme liimata puun juurelle.

Kun puu on valmis, istumme lopetuspiiriin ja annamme lasten nimetä puun, jonka kirjoitamme ylös. Samalla käydään suulliset kyselyt interventiosta, jotka kirjataan ylös.

4. INTERVENTIO

Interventiossa ovat mukana kaikki 3-5-vuotiaat Västärakit -ryhmästä.

Intervention teema on varjolla leikkiminen. Aloitamme aloitusleikillä piirissä ja kysymme lapsilta lempiväriä.

Tämän jälkeen otamme varjon esille ja aloitamme sillä leikkimisen. Ensimmäinen varjoleikki on värinvaihto. Lapset ottavat kiinni varjosta yhden värin kohdalta ja opiskelijoiden huutaessa värejä lapset vaihtavat paikkaa oman värin kuullessaan. Esim. punaisessa sektorissa oleva lapsi vaihtaa paikkaa toisen punaisessa sektorissa olleen lapsen kanssa. Huudettaessa värinvaihto! kaikki lapset vaihtavat paikkaa. (Kesto 10 min.)

Toinen varjoleikki on Älä pudota palloa!, jossa lapset varjoa heiluttaen kuljettavat palloa. Lasten täytyy toimia yhtenä ryhmänä, jotta pallo ei putoa varjon päältä. Palloa voi esimerkiksi kuljettaa ympyrässä tai pallo pitää saada henkilöltä toiselle. Leikki loppuu sirkusteltaan, jolloin varjo nostetaan korkealle ja kaikki lapset menevät istumaan varjon alle. (Kesto 10 min.)

Lopetuksena menemme piiriin istumaan ja kysymme päivän leikeistä.

5. INTERVENTIO

Interventiossa ovat mukana 3-4-vuotiaat Västärakit -ryhmästä.

Intervention teema on seuraa ystävää.

Aloitamme piirileikillä, joka on tuttu aiemmilta kerroilta. Lapset kertovat nimensä ja lempimarjansa.

Ensimmäisenä leikkinä on temppurata, joka koostuu mm. palloista, laatoista, patjoista ja puolapuista. Käymme yhdessä temppuradan läpi ja pyydämme yhtä lasta vuorollaan näyttämään muille esimerkkinä, mitä kussakin pisteessä tehdään.

Toinen leikki on Tee perässä. Istutaan ringissä ja yksi lapsista menee keskelle. Hän saa näyttää mitä muut tekevät, esim. hyppimällä yhdellä jalalla tai taputtamalla rytmiä jne. Jokainen lapsi saa olla vuorollaan keskellä ja keksiä mitä muut tekevät.

Lopuksi rauhoitumme yhdessä piiriin ja kyselemme leikeistä. Kirjaamme vastaukset ylös.

6. INTERVENTIO

Interventiossa ovat mukana 5-vuotiaat Västäräkit – ryhmästä, tällä kertaa intervention teema on ulkoleikkejä.

Olemme tällä kertaa ulkona, jos vain sää niin sallii. Varasuunnitelmana leikit toteutetaan salissa. Aloitamme aloitusleikillä, joka on tuttu muilta kerroilta. Lapset saavat piirissä kertoa nimensä ja millainen on hyvä ystävä.

Ensimmäinen leikki on Nappaan mä kaverin. Idea on sama kuin polttopallossa, jossa lapset ovat rajatun alueen sisällä ja yksi lapsi aloittaa kavereiden ”poimimisen” pallolla. Leikkiä jatketaan niin kauan, että kaikki kaverit on poimittu talteen. (Kesto 10–15 min.)

Toinen leikki on Mummon perintöpeili. Yksi lapsista on mummo, joka on muihin selin. Muut asettuvat mummon taakse riviin ja kun mummo on selin, muut saavat liikkua, mutta kun mummo kääntyy, kaikkien täytyy jähmettyä paikoilleen. Jos mummo huomaa jonkun liikkuvan, joutuu hän pelistä pois. Tavoitteena on koskea mummoa selkään. (Kesto 10 min.)

Kolmas leikki on sikkurasäkkyrä, jossa valitaan yksi lapsi, joka haluaa selvittää sikkurasäkkyrän. Muut lapset muodostavat piirin ja nostavat kädet ilmaan ja ottavat toisiaan käsistä. Tarkoituksena on muodostaa sikkurasäkkyrä, jonka yksi selvittää. Selvittäjä ei saa koskea sikkurasäkkyrään, vaan hänen tulee antaa muille ohjeita, jotta sikkurasäkkyrä saadaan avattua.

Lopetuksena keräämme lapset piiriin ja kyselemme mielipiteitä leikeistä.

7. INTERVENTIO

Interventiossa ovat mukana kaikki 3-5-vuotiaat Västäräkit – ryhmästä. Intervention teema on Metsäretki.

Lähdemme kaikki yhdessä retkelle päiväkodin lähimaastoon, josta on sovittu aiemmin henkilökunnan kanssa. Retkellä leikimme leikkiä Tuo minulle..., jossa lapsia pyydetään tuomaan opiskelijoille esim. jokin kova esine, lehti, kivi tms. Yritämme saada retkelle mukaan pientä retkievästä, jonka nautimme luonnossa.

Retken aikana kerromme lapsille, että tämä interventio on viimeinen ja keskustelemme siitä, mitä olemme tehneet ja oppineet.

Päiväkodille palattuamme pyydämme ohjaajilta kirjallisen palautteen interventioista.

4.3 Resurssien hankinta ja käyttösopimukset

Saamme käyttää päiväkodissa olevaa liikuntasalia ja välineitä vapaasti sekä askartelukertoina tarvittavat materiaalit saamme päiväkodista. Näistä ei tule meille erinäisiä kustannuksia. Västäräkit -ryhmällä on yksi päivä viikosta milloin sali on heidän käytössään, ja muina aikoina salin käytöstä voidaan neuvotella.

4.4 Projektin potentiaaliset ongelmat ja riskit

Yksi merkittävimmistä riskeistä projektissamme on projektipäällikön sairastuminen, mutta silloinkin tilanne on muokattavissa niin, että toinen projektipäällikkö pitää intervention pienemmälle ryhmälle tai antaa enemmän vastuuta päiväkodissa työskentelevälle ohjaajalle.

Aikataulutus ei ole vielä lopullisesti varmistunut, mutta suuri aikataulujen venyminen saattaa aiheuttaa vaikeuksia projektin toteutumiselle.

5 PROJEKTIBUDJETTI

5.1 Menot

- Henkilöstön palkkaus
 - opinnäytetyö 15 opintopistettä, noin 400 työtuntia
 - projektipäälliköiden palkat 10€/tunti = 4000€ / henkilö
 - Materiaalit
 - materiaalit ja tilat päiväkodilta, ei kustannuksia
- ➔ Menot yhteensä 8000€

5.2 Tulot

- Ei tuloja.

6 POHDINTA

Koska me molemmat toteutamme opinnoissamme varhaiskasvatuskelpoisuuden, opinnäytetyömme tuli olla projektiopinnäytetyö. Projektiopinnäytetyö työmuotona ei ollut meille erityisen haastava, sillä olimme orientoituneet siihen jo opiskeluidemme alusta.

Työskentelymme parina on sujunut hyvin ja olemme harjoitelleet parityöskentelyä jo muissakin tehtävissä, joten se sujuu moitteettomasti. Olemme projektia työstäessämme saaneet paljon uusia kokemuksia, taitoja ja varmuutta esimerkiksi ryhmäohjaamiseen. Työskentelyn edetessä olemme huomanneet asioita, joita kehittämällä voimme pyrkiä yhä parempaan tulokseen työskentelyn jatkuessa. Olemme saaneet myös kattavaa palautetta, joka auttaa meitä työskentelemään paremmin.

Työmme on myös yhteiskunnallisesti vaikuttavaa, sillä aikomuksenamme on liittää työmme tuloksia ja pohdintoja päiväkodin Varhaiskasvatussuunnitelmaan. Työmme avulla toimintaa päiväkodissa voidaan kehittää yksilökohtaisesti, esimerkiksi tekemällä jokaiselle lapselle oman portfolion.

KIRJALLISUUS

Hakkarainen, P. 2008. Leikki ja leikin ohjaus varhaiskasvatuksessa. Helenius A. & Korhonen R. (toim.) Helsinki WSOY. 99–107.

Helenius, A. 1993. Leikin kehitys varhaislapsuudessa. Helsinki: Kirjayhtymä

Hermanson, E. 2012a. Kolmevuotiaana... Terveyskirjasto Duodemic. Saatavissa: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00113&p_haku=kolmevuotiaana... Luettu: 31.1.2014.

Hermanson, E. 2012b. Neljävuotiaana... Terveyskirjasto Duodemic. Saatavissa: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00114&p_haku=nelj%C3%A4vuotiaana... Luettu: 31.1.2014.

Hermanson, E. 2012c. Viisivuotiaana... Terveyskirjasto Duodemic. Saatavissa: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00115&p_haku=viisivuotiaana... Luettu: 31.1.2014.

Kasvunkumppanit. Varhaiskasvatus. 2013b. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen WWW-sivut. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut. Luettu: 25.5.2013.

Kasvunkumppanit. Yhteisöllisyys. 2013a. Terveiden- ja hyvinvoinnin laitoksen WWW-sivut. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/yhteisollisyys. Luettu: 28.5.2013.

Keränen, T., Rönkä, A. & Stiller, I. 2001. Oikeus lapsuuteen ja vanhemmuuteen. Teoksessa: Sulku, S. & Aromaa, J. 2001. Kohtaamispaikkana lapsuus. Vuoropuhelua lapsen maailmasta. Helsinki: Oy Edita Ab. 58–63.

Kronqvist, E-L. 2011. Varhaispedagogiikan kehityspsykologinen perusta. Hujala, E. & Turja, T. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: Bookwell Oy.

Mahkonen, S. 2013. Päivähoito ja laki. Porvoo: Bookwell Oy.

MLL. 3-4-vuotias. 2014. MLL:n WWW-sivut. Saatavissa: http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/3_4-vuotias/. Luettu: 31.1.2014.

MLL. 4-5-vuotias. 2014. MLL:n WWW-sivut. Saatavissa: http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/4_5-vuotias/. Luettu: 31.1.2014.

MLL. Leikin merkitys lapselle. 2013. MLL:n WWW-sivut. Saatavissa: http://www.mll.fi/vanhempainnetti/lasten_leikit/leikin_merkitys_lapselle/. Luettu: 25.5.2013.

Peltomaa, J. 2001. Hyvä lapsuus menestystekijänä. Teoksessa: Sulku, S. & Aromaa, J. 2001. Kohtaamispaikkana lapsuus. Vuoropuhelua lapsen maailmasta. Helsinki: Oy Edita Ab. 44–47.

Sinkkonen, J. 2004. Leikki on luovuuden äiti. Liisa Piironen (toim.) Leikin pikkujättiläinen. Helsinki: WSOY. 68–77.

Yleissopimus lasten oikeuksista. 2009. Unicef:in WWW-sivut. Saatavilla: http://www.unicef.fi/Lapsen_oikeuksien_sopimus_koko. Päivitetty: 5.11.2009. Luettu: 25.5.2013.

LIITE 1: PROJEKTIPÄÄLLIKÖIDEN HAVAINNOINTILOMAKE INTERVENTIOIHIN

1. Saimmeko kaikki lapset mukaan toimintaan?
2. Annettiinko ohjeet niin, että lapset ymmärsivät?
(Jouduttiinko toistamaan useaan kertaan?)
3. Annettiin ohjeet selkeällä ja kuuluvalla äänellä?
4. Pystyimmekö hallitsemaan ryhmää?
5. Joutuiko päiväkodin ohjaaja puuttumaan toimintaan?
6. Oliko kokonaisuus selkeä ja toimiva?
7.

Miten	interventio	sujui?
-------	-------------	--------

LIITE 2: TYÖNTEKIJÖIDEN ARVIOINTILOMAKE INTERVENTIOISTA

Arviointi T1-K5, jossa T1 on tyydyttävä ja K5 kiitettävä.

1. Kuinka hyvin opiskelijat saivat lapset mukaan toimintaan?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

2. Oliko opiskelijoiden antama ohjeistus selkeää?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

3. Kuinka hyvin opiskelijat hallitsivat lapsiryhmää interventioiden aikana?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

4. Oliko interventioiden kokonaisuus selkeää?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

5. Kuinka hyvin projekti onnistui yhteisöllisyyden tukemisessa?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

6. Oliko projekti hyödyllinen päiväkodin kasvatustehtäviin peilaten?

T1__ T2__ H3__ H4__ K5__

7. Palautetta opiskelijoille, mitä olisi voinut tehdä toisin?

LIITE 3: SWOT-ANALYYSITÄULUKKO

Työntekijöiden ja projektipäälliköiden arviointien pohjalta luotu taulukko.

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
MAHDOLLISUUDET	UHAT

LIITE 4: LASTEN ARVIOINTI INTERVENTIOSTA

Vastaukset kerätään hymynaamoin, iloinen ja surullinen naama.

1. Olivatko leikit kivoja?
2. Oliko helppo ymmärtää mitä leikitään?
3. Oliko mukavaa leikkiä kavereiden kanssa?